Any IV. Núm. 159 - Barcelona, dijous, 18 de Febrer de 1932

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Mentre la F.A.I. no prengui part a la Conferència del Desarmament...

EL MOMENT INTERNACIONAL

La Conferència del Desarmament

En mig d'una veritable tempestat internacional, va obrir-se fa quinze dies a Ginebra la Conferència per a la limitació dels armaments. El ressò dels canons japonesos a Xang-Hai arribaba fins el pacífic Quai Wilson, mentre el món cercava d'articular un període d'acord mutu, sota l'amenaça d'una gran crisi econòmica, política i social. L'esfondrament de les divises, sobretot la lliura, considerada sempre com intangible, i totes les derivacions socials i polítiques pervingudes de la crisi financiera, l'amenaça soviètica en el conflicte xino-japonès i la inquietud que planteja la política alemanya d'avui i de demà i els problemes greus plantejats entre els pobles, enterbolien la situació internacional. A més a més, el prestigi de la Societat de les Nacions semblava cada dia menys sòlid. Anglaterra la veia amb ulls enemics; i altres nacions semblaven cada dia més pròximes a tancar-se en les seves muralles duaneres, per a enfocar els problemes d'una manera egoista i estrictament nacional. No molt abans de la reunió de la Conferència, es renuncià a la construcció de l'edifici de les Nacions — fet simptomàtic — i el Secretari General de la Societat, sir Eric Drummond, que venia exercint el seu càrrec des de la seva fundació, presentava la seva dimissió com si pressentís aquest esfondrament de l'organització ginebrina.

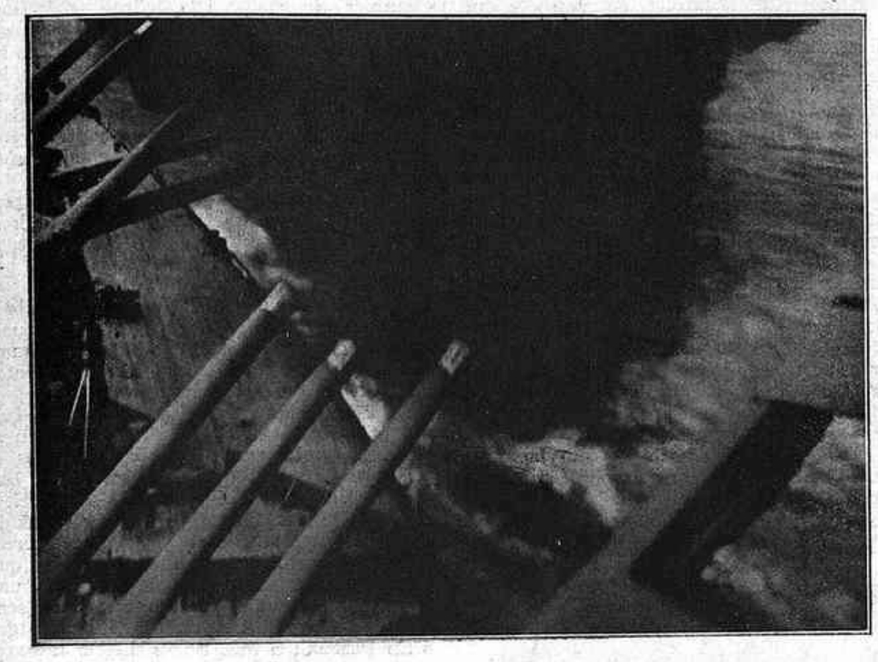

Artilleria pesada de marina

Al mateix temps, lord Robert Cecil i Briand, els darrers que quedaven entre els iniciadors i els exaltadors de la S. de N., remarcats tothora per la seva fe infrangible, desapareixien de l'escena ginebrina per a cedir el lloc a homes nous, titllats de nacionalistes, que no semblaven tenir molta confiança en l'esperit de Ginebra. Es en mig d'aquest estat caòtic de la política internacional, que ens reporta obsessionantment a 1914, que va inaugurar-se la gran conferència per a la limitació dels armaments que havia de portar una esperança de pau als pobles.

L'èxit de la conferència no es veia, doncs, gens segur. Tothom esperava un fracàs des del primer moment, quan les proposicions franceses proposant un pla de conjunt com a primer pas del desarmament van aclarir una mica la situació. Des d'aquell moment, com si l'aire del llac Leman fos suficient a crear l'anomenat *esprit de Ginebra*, el debat general de la Conferència ha anant clarificant l'horitzó. No podem dir que l'èxit sigui assegurat; però sí que ha estat possibilitada la continuïtat de la Conferència.

En aquest debat general, com en els de les Assemblees de la S. de N., cada delegat canta la seva *ària*. Es després, en les comissions, quan cal que les veus es confonguin en una solució d'harmonia. Però ja és molt que quan tothom esperava unes àries banals i poc comprometedores, els delegats hagin parlat amb una franca claredat.

Dels discursos pronunciats fins ara a la Conferència, dels quals se n'han interpretat totes les frases i tots els matisos i la manera de tocar o de defugir els problemes, el més interessant són les proposicions concretes que sobre la limitació d'armaments han fet els delegats.

S'ha passat una mica per alt l'etern problema sobre si la seguretat ha de precedir el desarmament o si aquest comporta la seguretat. La tesi francesa ha fet el seu camí i al mateix temps França s'ha donat compte que sense abandonar la seva tesi, en l'estat objectiu de la seguretat jurídica actual, s'havia de fer alguna cosa per la limitació dels armaments.

No solament França ha donat el to proposant un pla complet que, augmentant la seguretat dels Estats, limita els armaments, sinó que Alemanya i Itàlia han atenuat la seva posició d'intransigència, demanant la igualtat absoluta per a tots, i els EE. UU., sense lligar-se al pacte de la S. de N., han deixat entendre que actuarien en les seves relacions internacionals d'acord amb l'esperit d'aquest pacte.

Evidentment, del debat general no se'n poden treure conseqüències fabuloses. L'important és que en el camp polític s'hagin deixat totes les portes obertes per tal d'arribar a un acord real.

El problema tècnic del desarmament fa temps que està estudiat en tots els seus aspectes i resolt teòricament d'una manera total, i així que es demostri la voluntat de reeixir, serà relativament fàcil concrear en una convenció general la limitació acordada.

Però el problema del desarmament no és un problema tècnic, militar. Es un problema polític, lligat a la seguretat dels probles. Es un problema íntimament lligat amb les relacions econòmiques; és un problema financier de primer ordre del qual depenen interessos incalculables. I és, sobretot, un problema moral. Mentre els pobles no estiguin decidits a viure en pau i renunciar a la guerra, el desarmament no serà viable.

Es per això que la posició d'Espanya mantinguda pel ministre de la República, senyor Zulueta, és molt forta a la S. de N. i pot fer-nos ocupar un primer terme en la política internacional. Car no és solament un gest del delegat espanyol, sinó que tots els principis que informen el Pacte de la S. de N. estan taxativament inclosos en la nostra constitució, i fins i tot l'imperatiu de la pau hi és enèrgicament consignat. L'esperit de la República està ben clar en aquest paràgraf del discurs del senyor Zulueta, que fou acollit amb grans aplaudiments, per la seva concisió i per la seva precisa claredat: «Per abolir la guerra, és a dir, l'anarquia internacional, ens hem d'esforçar a crear l'ordre internacional. Nosaltres som ací els obrers d'aquest ordre. La S. de N. en constitueix el pla, sense voler pendre part en l'espinosa qüestió de saber si el desarmament deu precedir la seguretat o la seguretat al desarmament, nosaltres afirmem que un i altra avançaran *pari passu* amb el progrés de l'organització de la pau. Aquesta organització no es concep si no és universal. Creiem, doncs — i ho declarem amb la més gran sinceritat, compatible amb el més gran respecte amb les nacions interessades, — que mentre els EE. UU. i la U. R. S. S. no formaran part de la S. de N., és difícil imaginar de quina manera el desarmament integral podrà ésser realitzat.»

Espanya ha donat el primer pas amb la seva Constitució, per posar-se dintre l'ordre internacional de què parla el senyor Zulueta. Evidentment, Espanya no té greus conflictes internacionals, però si l'esperit de la jove República fos el de tots els països, el desarmament entraria en una franca via de realitat.

De Dijous — a Dijous

Uns diuen que la guerra moderna serà tota feta amb gasos asfixiants; d'altres sostenen que l'aviació hi jugarà el principal paper: no falta qui vota pels tanks o pels submarins. De la guerra moderna se n'han fet moltes fantasies; però ningú no ha sabut endevinar la veritat sobre la guerra moderna...

La guerra moderna es farà, simplement, sense declarar la guerra; és l'últim avenç de la civilització. No hi manquen precedents gloriosos, com és ara aquell esfondrament de l'esquadra dinamarquesa, dut a terme per l'anglesa, el segle passat; l'operació fou executada amb facilitat, rapidesa i ordre; un cop destruïda la seva esquadra, Dinamarca pogué rebre d'Anglaterra una declaració de guerra de les més solemnes.

Aquest últim detall és precisament allò que la diferencia de les veritables guerres modernes, les quals no es declaren ni abans, ni durant, ni després de les hostilitats.

I qualsevol la declararia, quan tots els Estats la condemnen i la Societat de les Nacions la castiga amb penes tan severes! Per tal de no caure en elles, ni incórrer en el blasme moral de l'opinió pacifica, xinesos i japonesos s'estan ametrallant dins la pau més impertorbable.

Gran descobriment, i que fa pensar força! Mai no s'havia acudit que no calia, per a fer guerres, més que canons, fusells, homes, vaixells, avions, linies de foc, hospitals i trinxeres. La declaració, en un paper, de la guerra, quan hi ha boques de ferro — altaveus — que la declaren amb més de majestat i eficàcia, és del tot absurda. «Jo et mato» i «tu em mates» són raons suficients. La concisió escau en tot, fins en les guerres.

També podriem fer consideracions sobre el gran prestigi que ha assolit el nom i la idea de la pau, quan àdhuc les guerres s'han de fer a la seva ombra. Un èxit semblant potser no l'havien somiat en sa vida els més exaltats dels pacifistes. Però avui veieu que es pot servir el déu Mars mentre bonament feu volar amb una canya i un drap vell les colomes càndides de la Pau.

«Pau, pau i sempre pau». No sabem si els xinesos i japonesos coneixen aquest lema del sometent, que un temps tingué el cor robat de tots els nostres senyors Esteves bellicosos. Però si no el saben, bé deuen intuir-lo. Car la història no recorda pas un cas per l'estil de pacifisme a ultrança. De tan pacifistes, àdhuc s'entre-exterminen pacificament.

Aixi la pau, la idea de Pau podrà anar de bracet amb la de Desarmament. Una pau, dintre l'enclòs de la qual pot circular lliurement la guerra, s'adiu del tot amb una humanitat que, per tal de desarmar-se, s'arma fins a les dents. Pacifics i desarmats, els humans, per aquests mons de Déu o del diable, podran, en seguretat de consciència, intercanviar belles tones de metralla i bells núvols de gasos asfixiants. Això serà la guerra moderna.

Encara que, per la natural semblança del refinament i el primitivisme, aquesta tàctica sembla un retorn a la barbàrie. No hi havia pas diplomàtics, a l'edat de pedra; tampoc Consell Superior de la Societat de les Nacions. De tota manera, els troglodites, quan feien guerra, no se la declaraven. Tan aviat un «ciutadà» d'aquelles esplugues i balmes rebia un cop de destral de sílex d'un altre de la tribu veïna, bé prou que s'adonava que allò era la guerra. No li ho havien d'explicar per escrit; cosa, per altra banda, inútil, ja que en aquelles èpoques l'escriptura estava per inventar, encara.

Això sí: no hi havia diplomàtics: els pobles s'agredien sense declarar-se la guerra, com avui; però no existia la diplomàcia: tot era ignorància, crueltat i barbàrie. L'angle facial, sobretot, sembla haver estat prodigiosament exigu, i la cavitat craniana de la mida d'un piset dels que avui s'estilen i es paguen cars. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Tot és habituar-s'hi

A Terrassa, d'unes quantes setmanes ençà, en arribar el diumenge hom és profusament ametrallat de fulles comunistes invitant els obrers a tota mena de vagues i disbauxes.

Un terrassenc amic nostre ha descobert una frase, tanmateix immillorable, per a posar de manifest aquest estat de coses. Us diu simplement:

—Mireu com estan les coses a Terrassa que de la fulla comunista de cada setmana ja en diem «la fulla dominical».

On menys s'espera...

Els primers trets comunistes de la nit de diumenge passat sorprengueren una penya de noctàmbuls terrassencs fent el pòker al saló de l'Egarenc asseguts tranquilament i confortablement.

De seguida cuitaren a la cabina del telèfon per a donar-ne coneixement a l'Ajuntament per a si aquest creia d'interès comunicar la novetat a la guàrdia civil. La resposta de l'Ajuntament (?) deixà, si més no per llur dicció barroera, literalment glaçats a tots els comunicants:

—Ja ho sabiem! I bé, on és ací?

Els de l'altre cap de fil, com el lector ja haurà endevinat, eren no menys que els flamants implantadors del comunisme llibertari que en aquell instant, possiblement a títol d'entrenament, anaven despullant les taules de l'Ajuntament dels estres d'oficina més primaris.

Per descomptat la partida de pòker restà sense rependre.

Un èxit del Sr. Cambó

En ésser conegudes, d'lluns passat, les notícies que donaren compte dels fets de Terrassa, amb la presa de l'Ajuntament pels pistolers de la F. A. I., de cap a cap de Barcelona va córrer el mateix xisto:

—Gràcies a Déu que ha sortit l'anarquista de Terrassa!

La gent de la Lliga, no obstant, va considerar que no hi havia per què pendre's la cosa a broma.

—Es una de les moltes profecies d'En Cambó que s'han complert—afirmà, seriosament, el jove Teixidor i Comes.

Revolucionaris tradicionalistes

Els anarquistes de Terrassa — dispensi, senyor Cambó! — es van apoderar, entre altres coses, d'un petit arsenal variadíssim d'armes antigues que eren coleccionades al museu municipal, i se les van repartir individualment com les altres armes.

En contrast amb les pistoles i carrabines modernes, donava bo de veure aquells avançats portant, l'un un sabre turc, l'altre una daga florentina, el tercer un yatagan, etc., per a fer la revolució social del segle XX.

Sort que no van trobar cap catapulta ni cap espasa romana!

Originalitat, encara

Es veu que tot allò que s'acut als «rebeldes» d'ara, com a procediment nou de fer la revolució, és apoderar-se dels Ajuntaments. (Què diable voldran fer dels Ajuntaments uns senyors que són anarquistes?) Saben per què? Perquè els republicans ens n'apoderàrem el 14 d'abril i vam guanyar la partida.

A Terrassa encara van anar més lluny. Es van apoderar de l'alcalde i tot, i així no faltava res.

Encara més. El van obligar a seguir fent d'alcalde sota el mandat dels insurgents. (Ells són «apolíticos», i no poden comprometre un «compañero» a acceptar un càrrec responsable.) Incapaços d'intimar per ells mateixos la força pública, van obligar l'alcalde a comminar-la per la seva pròpia mà.

En fi: com si els republicans, el 14 d'abril, haguéssim obligat el Borbó a proclamar la República perquè ens obeïssin més.

No cal

El setmanari clerical *El Temps*, de Valls, ha publicat un entrefilet que diu:

«S'està elaborant la llei sobre el divorci. Suposem que el Govern no tornarà a ultratjar els nostres sentiments, declarant el matrimoni civil obligatori per a tots els ciutadans!»

No, evidentment; les Corts Constituents — no «el Govern» — no tenen cap necessitat de declarar obligatori el matrimoni civil *perquè ja ho és*.

Ho poden consultar a llur director espiritual. O a qualsevol notari, advocat, jutge, etcètera.

A menys que a Valls hi hagi catòlics caps de casa que *no estan casats civilment*...

Geografía i història

L'altre dia, *La Humanitat* publicava una estadística de la població de les grans capitals «europees». I, si llegíeu la llista, trobàveu, entre d'altres, aquestes ciutats, que es veu que a *La Humanitat* són europees:

Nova York, Chicago, Buenos Aires, Filadèlfia, Osaca, Xang-Hai, Toquio, Boston, Rio de Janeiro, Los Angeles, Detroit, Pittsburg, Calcuta, Bombai, Cleveland, San Francisco, Sidney, Canton...»

No ens vàrem quedar gaire parats, sobretot recordant que feia pocs dies, en un article firmat, primer d'una sèrie sobre els jueus, l'autor considerava com a tals Averroes i Avicena, que tothom sap que eren àrabes.

Aquests xicots de *La Humanitat*! Si regalant-los una enciclopèdia es poguessin arreglar...

Un èmul

Un ex-diputat pupí explica en una penya del Royal, concorreguda per gent de Manresa, la festa celebrada en els seus bons temps a Montserrat, amb motiu del lliurament d'una bandera al sometent, organitzada per les Diputacions en honor de l'ex-rei.

—El banquet fou servit en el refetor dels frares, esplèndid; fins el menú era en llatí.

—El menú en llatí! No recordeu el nom de cap plat?

—Sí; *ous tibi domine*.

Els extrems es troben

El senyor Joan Casas, ex-albista, va ésser durant molt de temps alcalde de la Dictadura a Valls.

El dia 12 d'abril a la mateixa població triomfaren en tota la línia els republicans, que aconseguiren una majoria absoluta al municipi.

Uns vuit mesos després d'aquest triomf dins els rengles republicans hi ha hagut dissidències: els tres regidors més extremistes, un d'ells el senyor Sanromà, conegut per «Acid Sulfúric», s'han separat del seu partit per a ingressar al partit radical, inexistent fins ara en aquella població.

Al mateix temps, el senyor Joan Casas, ex-albista, ex-pupí i escolà de tota la vida, ha fet públic el seu ingrés al partit de Lerroux, per on es demostra que a les seves velleses Don Alejandro ha obrat el miracle de fer coincidir les deixalles de la monarquia amb els republicans més furibunds i anticlericals.

Falses informacions

Entre els amics del nostre amic i col·laborador Josep Maria de Sagarra, ha estat vista amb molts mals ulls una nota humorística que va publicar el senyor J. V. Foix en el seu recó predilecte de *La Publicitat*. En aquesta nota el gairebé sobrerealista Foix afirmava que el poeta Sagarra fuma cigars de mitja vida i que sols convida els amics amb cigarretes de paper.

Poques coses més injustes s'han escrit sobre l'autor d'*El Comte Arnau*. Es per això que els seus amics han considerat que si els amics són per les ocasions, aquesta n'era una per dir que En Sagarra fuma uns cigars excellents i que és dels homes que convida més de Barcelona. No ho han fet, perquè l'interessat s'hi ha oposat amb totes les seves forces.

De totes maneres, sembla que l'afer no pendrà proporcions i que, ara com ara, En Foix no ha de témer cap agressió, a l'estil de la de Manuel Brunet.

Serra i Serra

Les amistats poc documentades del jove dibuixant de Granollers, Francesc Serra, el confonen sovint amb el pintor Joan Serra.

Això el té molt contrariat, sobretot quan, gràcies a una confusió d'aquestes, rep tot de felicitacions per tal cosa o tal altra que ha publicat la premsa i ha de posar l'interlocutor al corrent que no és ell aquell Serra.

L'altre dia mateix, en la tertúlia comunistejant del Cafè de la Rambla, es parlava de l'exposició que el dibuixant granollerí té oberta a la Sala Parés. Un que acabava d'entrar, es ficà en la conversa:

—Ja vaig llegir que us havien premiat en el concurs de Montserrat...

En Serra, una mica confós, hagué de posar-lo al corrent de l'eterna equivocació.

—Ah, no sou aquell?

—No—va fer Francesc Serra, una mica amoscat—. Jo sóc Serra *el malo*.

—Miss Europa...?
—Sí: la Societat de les Nacions

(c) Ministerio de Cultura 2006

IMPRESSIONS D'UN VIATGE A LA U. R. S. S.

La República de Treballadors

VII REFLEXIONS FINALS

SEMBLANCES

El nou règim establert a la Unió és evidentment d'una extraordinària originalitat. Pot ésser jutjat de la manera que es vulgui, però original i interessant ho és en tot cas. Restar indiferent davant el fet de la seva existència és una de les posicions més absurdes que es puguin concebre. Em penso que sense exageració es pot dir que es tracta d'un esdeveniment de gran importància en la història de la Humanitat. Cal estudiar-lo i tractar, en la mesura del possible, de compendre'l.

Declarar que és original, però, no vol pas dir que sigui absolutament original. Es evident que molts dels seus aspectes recorden coses que ja s'han vist o que encara es veuen en els nostres dies. Les recorden i sovint són explicats per elles. Es per això que no voldria acabar aquestes notes sense dir quatre mots sobre les semblances entre la Unió i altres països i règims polítics. I és probable que no sigui endebades, car res no ajuda tant a compendre com comparar amb coses ja conegudes.

La Unió està organitzada de tal manera que podríem dir que res no escapa a l'engranatge de la maquinària burocràtica. Es un estat de funcionaris on l'administració pública, sobreeixint del quadro de les seves funcions ordinàries, s'immiscueix en tots els aspectes de la vida, agabellant-ne l'ordenament. Una cosa així s'esdevingué, en l'antiguitat, a Egipte, on sota la direcció d'una classe sacerdotal certament molt hàbil, tota l'economia i la política del país estigué sota un control únic, ramificat en la complicada xarxa d'una nombrosa burocràcia.

Obeint també a una direcció sacerdotal, és prou conegut que l'intent més reeixit de comunisme autèntic fou practicat pels jesuïtes en el Paraguay. Es un dels experiments més curiosos que mai hagin estat realitzats, i bé valdria la pena que el gran públic el conegués més de prop.

Però les semblances més apassionants i les més alliçonadores no crec pas que calgui buscar-les en el passat llunyà, sinó en el present o bé en un passat pròxim. El cas de

Propaganda del treball en ceràmica (Fàbrica de porcellana de Leningrad)

la Unió pot ésser, en primer lloc, comparat al de tots els països joves en construcció, i que podríem anomenar «colonials» en el sentit més ample de la paraula. Igual que ells, la Unió té grans riqueses sense explotar, meres possibilitats que l'esforç humà ha de posar en valor. Igual que ells, es troba la Unió amb una economia rica en primeres matèries i freturosa d'articles fabricats. També la Unió vol industrialitzar-se a tot preu, i, finalment, també practica una mena de colonització mitjançant els moviments de masses en l'interior del seu vast terrer.

Amb l'innegable empenta de la dictadura staliniana, és probable que la Unió es posi vigorosament a la cua de tots aquells països que, de mica en mica, es van assimilant els progressos tècnics de la cultura occidental. De tots ells, el més típic i el més avençat és els Estats Units, que, per tant, constitueixen, en certes coses, un bon precedent per a estudiar la Unió. Penseu almenys en la gran extensió que ambdós tenen; en la tendència a la producció en *standard* i a l'agricultura mecanitzada que els és comuna; recordeu les característiques del taylorisme, precedent obligat de l'economia planificada... Per altra part, qui pot negar que, als E. U., sota la lluita merament espectacular de dos partits polítics que a penes es diferencien entre si, hi ha una veritable dictadura de tècnics i d'industrials? També els E. U. han tingut la seva època de puritanisme exagerat i han presentat als ulls de l'europeu l'aspecte trist i monòton dels països en construcció. I, finalment: us heu fixat mai que la constitució política i àdhuc les denominacions dels E. U. i de la U. R. S. S., són les úniques que deixen la porta oberta per a annexions més o menys «imperialistes»?

Un altre país que admet comparança amb la Unió és Alemanya. L'admet i potser fóra més acurat dir que la imposa, perquè és evident que, en moltes coses, ha donat i dóna la pauta als Soviets. Alemanya és, en primer lloc, el país on, a causa de moltes circumstàncies que no tinc temps d'esmentar, l'Estat es fica en un nombre més gran d'afers. De fet Alemanya ja ha viscut una mena d'economia socialitzada durant la guerra. Després de la guerra ha tingut ocasió de practicar una formidable racionalització de la seva indústria. Totes aquestes coses, junt amb la seva legislació social, han impressionat d'una manera molt pregona els dirigents del sovietisme, que les han adoptades i a vegades copiades servilment. Així com abans, a Rússia, hom estudiava, quant a idiomes estrangers, de preferència el francès, avui dia l'estil arquitectònic, la influència alemanya és també notable. A Xarcov, la plaça on hi ha el Palau de la Indústria, vol ésser l'avantguarda d'un nou tipus de ciutat; el que recorda més, però, són les fantasies arquitectòniques d'algun film alemany. La disciplina, el militarisme, l'estil de les oficines, l'horari i qui sap les coses per l'estil, semblen, a la Unió, imitades d'Alemanya. I qui sap si, de passada, algun dia també n'imitaran la netedat!

Club d'obrers en un poble

Un paral·lel entre el sovietisme i el feixisme és cosa que ja ha estat feta tot sovint. Davant dels problemes polítics i econòmics de la nostra època és natural que els països que es decideixen per la dictadura ofereixin perspectives fàcilment comparables. Estatisme a ultrança; tendència socialistoide; organització corporativa; i, sobretot, dictadura personal, disfressada de dictadura de partit, rera la façana d'unes institucions constitucionals perfectament fictícies. Tot això són semblances que, com totes les que vaig esmentant, no faig més que apuntar, però que es podrien desenrotllar en llargues disquisicions. Una diferència: així com Mussolini presideix el govern i té un home de molta confiança en la secretaria del partit feixista, Stalin, menys brillant però més subtil, resta en la secretaria del partit comunista i té un home de molta confiança en la presidència del consell de comissaris del poble.

Les concomitàncies entre Itàlia i la Unió constitueixen, aparentment, un cas d'allò que els extrems es toquen. Admetent una classificació política molt convencional, però força pràctica, el feixisme és una extrema dreta i el sovietisme una extrema esquerra. Tanmateix no m'estranyaria que temps a venir i segons el que s'entengués per dretisme, la dictadura staliniana fos definida també com de dreta. Car, deixant a part les estridències verbals i la propaganda exterior, no hi haurà aviat lloc en el món on l'ordre sigui imposat més a ultrança que a la Unió. I això és tant un fet que alguns comentaristes han arribat a sostenir que, amb el nou règim, el poble rus no ha fet més que canviar de tirans. Estableixen un paral·lel, no pas massa impossible, entre el règim tsarista i la dictadura actual. Militarisme, «aristocratisme», policia política, barreja político-religiosa, etc., en constitueixen els punts principals. Van, però, probablement massa lluny. Cal sobretot admetre una diferència: els dictadors d'avui es preocupen infinitament més que els d'abans, del progrés econòmic de llur país. Podran fer-ho més o menys bé, però en el fons, llur obsessió principal no és altra que d'industrialitzar la Unió i d'explotar-ne les seves possibilitats. Seran homes més o menys mediocres (jo em penso que n'hi ha de molt ben dotats), però és un fet incontrovertible que treballen, cosa que no era pas l'especialitat de l'antiga aristocràcia tsarista, per distingida i refinada que fos. I Stalin mateix (és massa ridícul comparar-lo personalment amb el pobre Nicolau II!) treballa com el que més.

La cua davant el mausoleu de Lenin

Com que semblança no vol pas dir identitat i solament indica una concomitància que, per dir-ho així, no compromet a res, això dels paral·lels amb la Unió podria prolongar-se bastant. Tots els pobles eslaus d'Europa mantenen, tant si volen com no, per afinitat de raça i de psicologia, punts de contacte amb Rússia. Potser Espanya i tot també n'hi té. Malgrat tot, però, el fet de la Unió, en mig de tantes semblances, aixeca una bandera d'originalitat, positiva o negativa, absolutament irreductible. I és que encara que conservi semblances amb una colla de països, deixa en absolut de mantenir-ne, a la meva manera de veure, amb un parell que potser polaritzin, dintre l'àmbit de la nostra cultura, totes les coses (bones i dolentes, ben entès) que res no tenen de comú amb Rússia. I aquest parell de països són d'una banda Anglaterra, que (com diu el senyor Xammar) està fora del concurs, i de l'altra França, que, dintre la seva categoria, n'és una mena de primer premi.

AVANTATGES I INCONVENIENTS

Sóc dels que creuen que totes les coses tenen avantatges i defectes. Per tant, el règim sovietista també n'ha de tenir. Ja sé que això és tocar un punt bastant delicat de la qüestió i, sobretot, el més apassionadament discutit. No pretenc, ni de molt, dir-hi l'última paraula. Trec únicament de les meves notes de viatge les següents remarques, probablement prematures i en tot cas ben subjectes a tota mena de revisió.

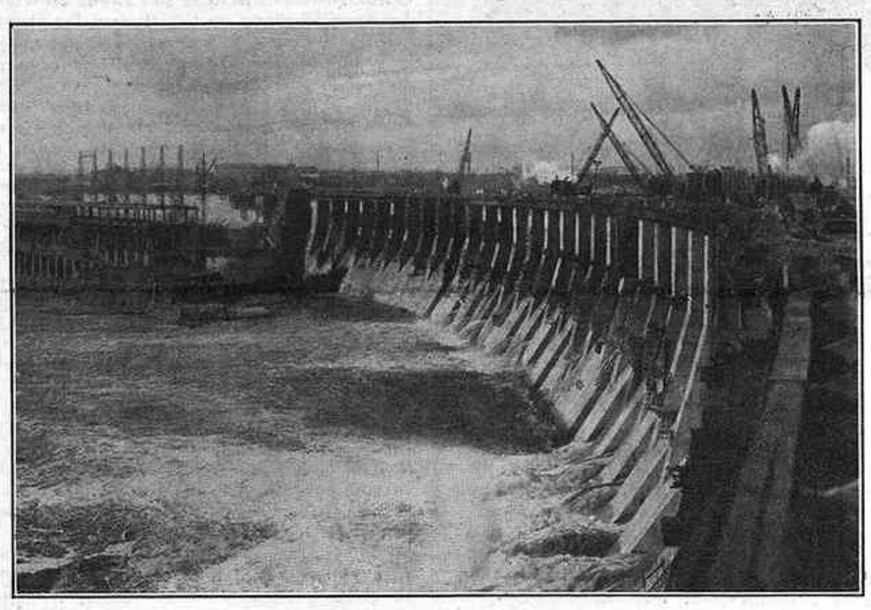

La presa, en construcció, del Dnieprostroi

En el règim sovietista crec que hom pot veure, en primer lloc, els avantatges generals (que innegablement en té) del règim dictatorial. Poder fort, supressió de tota mena de protestes, ordre, etc.

En segon lloc crec que, amb els principis d'igualtat referits al treball, a l'habitació i, en certa manera, a l'alimentació, junt amb la limitació gairebé supressiva de les herències fonament de tantes desigualtats, el règim soviètic implica una nova aproximació a l'ideal de justícia social. No crec pas que ho hagin assolit definitivament amb la regulació actual d'aquestes matèries. Indubtablement hauran d'afluixar, perquè això dels ideals de justícia social no sempre està d'acord amb la immutable imperfecció humana. L'intent, però, pot resultar en la seva forma definitiva, encara imprevisible, positivament fecund. I proporcionar en la pràctica un nou confort «moral» al treballador.

Tercerament, l'estatisme soviètic tendeix a aprofitar l'home d'acord amb les seves aptituds, assignant-li, segons aquestes, una plaça dintre el treball absolutament general i obligatori. L'orientació professional i la indicació mèdica substituint la lliure iniciativa individual podran donar, el dia que es generalitzin bé, resultats perfectament positius en la majoria dels casos.

Finalment, tot allò de capitalisme d'Estat i d'economia dirigida té també els seus avantatges. La racionalització de la producció n'assegura la seva eficàcia i la seva justa distribució, i, al mateix temps, evita la hipertròfia d'unes branques en perjudici de les altres, bo i coordinant-ne els interessos oposats. El comerç monopolitzat realitza, com qui diu automàticament, això del règim de contingentació que ara està tan de moda i, aplicat a l'exterior, és una arma formidable.

Com a defectes jo hi veig els següents: En primer lloc una falta general de confort, de repòs veritable, de distensió. L'obsessió del treball, la insistència implacable de la propaganda, la unificació sense atenuants, la por de l'O. G. P. U., la monotonia social i altres coses per l'estil, tot plegat donen a la vida, en la Unió, una tensió especial més palesa, és clar, en uns llocs que en altres, però que, a la llarga, ha de perjudicar l'eficàcia del treball.

En segon lloc aquest treball mateix en si, és, en general, executat, a la Unió, amb poca cura. Els productes són de dubtosa qualitat i els desperdicis no aprofitats, considerables. Es veritat que quan encara el control obrer era quelcom efectiu, les coses anaven molt pitjor. Avui dia, gràcies als estímuls stalinians, brigades d'emulació i altres coses per l'estil, hom treballa a la Unió un xic millor. En primer lloc hom ha introduït, a tot arreu on ha estat possible, el treball a preu fet. I, sobretot, hom ha format en cada fàbrica un «triangle» de responsables: el director tècnic, un membre del partit i un representant dels sindicats obrers (responsables respectivament davant del Govern, del partit i de les associacions obreres), que, si les coses no guixen d'acord amb els plans de l'Estat, són processats i, amb facilitat, punits severament. Però probablement la manca d'estímul en el treball és degut a causes més pregones i constitueix un defecte no pas purament accidental del règim.

Tercerament, aquesta manca d'estímul va acompanyada de l'atròfia de la iniciativa individual. Aquest dirigir les coses des d'amunt, fent-les passar per complicades canalitzacions burocràtiques, ofega sovint les millors idees.

I, finalment, si alguns avantatges del règim dictatorial són palesos a la Unió, ja no cal dir com en són els inconvenients. El poder és fort, però ningú no pot controlar les seves possibles arbitrarietats. La llibertat, aquest producte delicat de la cultura, no existeix ni remotament. L'Estat té poders illimitats sobre coses i persones. Fixa les tasques, tria les persones, els indica el lloc on han d'executar-les i imposa les condicions que li semblen. Res no pot escapar-se de l'àrea d'acció d'aquest poder divinitzat i, tanmateix, exercit per un eixam de funcionaris sota les directives d'un sol home. Res no es pot fer, res no es pot pensar, res no es pot llegir sense l'aquiescència de la dictadura. La policia us sotja pertot arreu. L'individu no compta per res. I quan convé, o sembla que convé, és sacrificat sense cap mena de compassió, ni de consideracions. Inexorablement.

Aquest és, per mi, el defecte més greu del règim soviètic: que per sostenir-se necessita d'ésser tan durament dictatorial. Procediments com els que ell empra em sembla que únicament són possibles en un poble on el procés d'individualització de les masses no està gaire avençat. A mesura que aquest procés d'individualització, de diferenciació, vagi guanyant terreny, al nou règim no li restarà més que contemporanitzar o desaparèixer.

Altres defectes es podrien afegir que ja han estat sovint esmentats. Jo em penso, però, que els principals són els que ja he apuntat. Els altres són probablement més accidentals. La brutícia general de Rússia em sembla quelcom més eslau que comunista. Els pobles primitius en són sempre de bruts. Del confort no en tenen ni una vaga idea. Les comoditats els apareixen, en la majoria dels casos, com a refinaments de decadència.

Quant a les condicions del treball, que per molts ha estat qualificat de «forçat», jo no m'atreveixo a dir-ne res. En general m'ha semblat que la legislació social tan progressiva que tenen a la Unió era perfectament complida, però, per altra part, em digué un americà que em va fer l'efecte d'un home bastant desapassionat, que les condicions de treball en algunes mines del Donbas eren senzillament inhumanes. Crec que manquen molts elements per a jutjar aquesta qüestió en conjunt.

(Acabarà) J. TERRASA

L'APERITIU

Els paisatges i els municipis. — El concurs de pintures de la muntanya de Montserrat ha tingut, entre molts avantatges, el que per uns quants dies els pintors bons i dolents del país barregessin les llaunes de sardines, les pipes i la facècia, amb els mocadorets carregats d'herbes, els barrets forts i la dispèpsia de les persones devotes. Montserrat va perdre per uns quants dies aquell to tan incrustat de cementiri líric i de costellada vil, i del contacte amb els pintors no sols en varen sortir les obres dutes a concurs, sinó que l'artista, que en general és una mica mandra, dominat per aquelles pedrasses ascètiques i botarudes, es va posar a pintar com un desesperat, i ara totes les exposicions estan plenes de paisatges montserratins.

Una de les coses que ens fan més avorrible la llegendària i patriòtica muntanya, és la imatgeria de cromos de xocolata, d'estampetes i recordatoris, i de llapis d'os de conill, amb un foradet per posar-hi la nina de l'ull i contemplar-hi la Mare de Déu voltada d'escolanets que toquen la trompeta i el contrabaix sobre un fons de paisatge de patates escalivades i peus de porc amb naps. Montserrat, que és una cosa importantíssima, ha tingut la pega d'ésser administrada artísticament per unes mans lamentables. Ara, però, els pintors hi han aplicat llur nas ple de murrieria sublim i la delicadesa de llurs pinzells, i ara tenim teles que reflecteixen una visió confortable i temptadora de les nostres pedres reaccionàries, amb totes les bufandes de seda de la boira, amb tots els violins de les orenetes, i amb els bigotis i les barbes de vegetació ben repartits i retallats com si hi hagués intervingut un barber que coneix l'ofici.

En una paraula, si els pintors han profanat una mica, amb tres renecs desinteressats, la sagrada muntanya, no es pot negar que la muntanya ha guanyat un cent per cent després de la profanació.

Jo pensava aquestes coses mirant les obres que té exposades l'Iu Pascual, entre les quals domina el tema montserratí, i pensava també en una idea exposada pel mateix pintor en el sopar que li oferiren els amics.

Iu Pascual és un dels homes que ha cuidat més el paisatge del nostre país com si fos una criatura; en les seves pintures el paisatge té tot el que vol, ben regat, ben orejat, ben untat d'oli, amb uns blaus celestials únics, amb uns arbres plens de nius de pa de pessic, amb unes vaques de porcellana untades de mel i amb unes noies que sempre estan disposades a ensenyar uns braços finíssims i a ballar una sardana sense fer pagar res a l'espectador. Els paisatges d'En Pascual, a més a més d ésser meravellosament treballats, tenen la gràcia d'ésser amables i de fer creure que la vida del camp és com una serpentina de perfums i de melodies.

En Pascual no sols es preocupa de pintar, sinó que es preocupa de donar honra i profit als pintors i al paisatge, i la idea seva és la següent, que em penso que a Olot ja l'han posada en pràctica: Es tracta que totes les poblacions de Catalunya que tenen cara i ulls i s'estimen una mica, estableixin un premi anyal a la millor pintura de paisatge que tingui per tema un dels temes naturals del terme de la població, i aquest premi correria a càrrec dels municipis, i així aquestes entitats, tot protegint la pintura, valoritzarien les pròpies belleses del país. I en una terra tan rica i tan variada com la nostra, resultaria que sense que ens en adonéssim els pintors anirien caçant i descobrint efectes insospitats, i en algun lloc que encara no ha explotat ningú, la definició d'una tela afortunada faria immortal el nom d'una vila, d'una manera potser més positiva encara que la que s'aconsegueix per mitjà d'una font que fa venir gana o d'un enterramorts que fa miracles.

La idea de l'Iu Pascual a mi em sembla de primera, i valdria la pena que els ajuntaments se la miressin amb simpatia, de la mateixa manera que encara es miren amb simpatia certs jocs florals, completament envilidors i olles i que no porten ni una gota de profit a les lletres catalanes. Això dels concursos pictòrics, fet amb una mica de traça i de mà esquerra, podria ésser la base de formació de petits museus locals, que en el seu dia potser arribarien a tenir una positiva importància. I deixant de banda totes les coses d'ordre moral i utilitari, que a mi no m'afecten personalment, i guiant-nos pel gust i l'emoció, jo, que estic tan enamorat dels nostres paisatges com el mateix Iu Pascual, estic convençut d'una cosa: que els paisatges guanyen, s'afinen, s'espiritualitzen i es carreguen de púrpures aclaparadores i de perles medullars, a mesura que els bons pintors insisteixen per definir-los damunt de les teles. Montserrat ha complicat la seva existència en una forma absolutament honorable des del concurs de què parlàvem, i com Montserrat, totes les pedres i totes les herbes del nostre país guanyarien des de l'explicació que ens en donarien els bons pintors. Olot és un exemple claríssim d'això que dic. Olot i el seu paisatge són coses tan delicades que ja no sabem si són un producte de la fabricació de la Providència o de la fabricació dels pintors de Catalunya.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

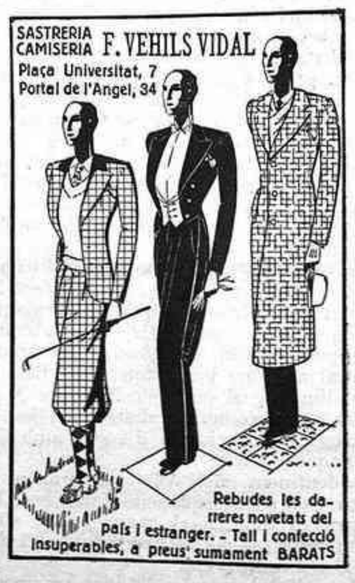

(c) Ministerio de Cultura 2006

La lliçó del dilluns

El solemne fracàs de la darrera vaga general ha de servir d'advertiment als directors dels moviments obrers. Sense voler negar l'eficàcia de l'actuació governativa, cal confessar que han estat les masses obreres qui, no volent secundar el moviment, l'han ensorrat d'una manera decisiva i han donat una lliçó ben aspra i eloqüent als que es creien ésser-ne els amos i senyors. El tòpic, massa vulgar i no del tot exacte, de la credulitat del poble, aquest cop, fins i tot

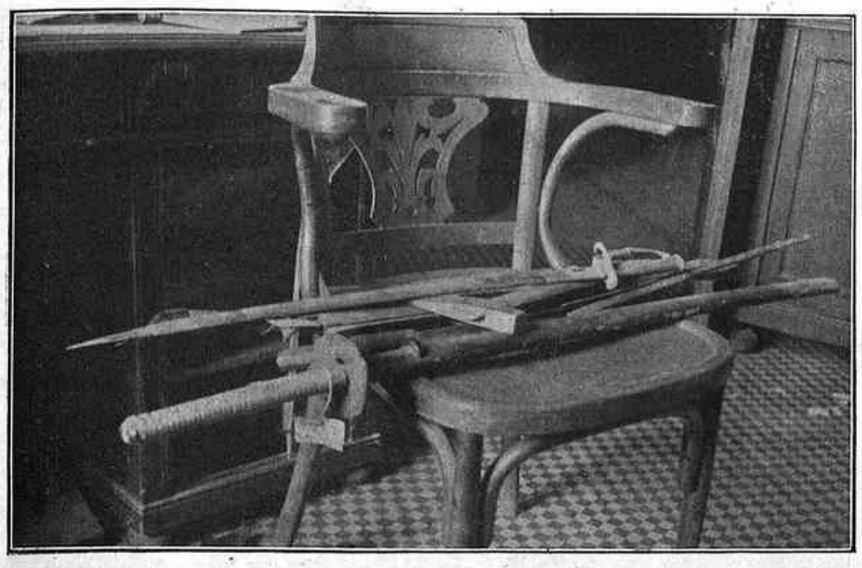

Armes de què s'apoderaren els revolucionaris de Terrassa

havia enganyat als professionals de l'agitació, els quals, per raó del seu mateix ofici, viuen tan a prop de les masses proletàries. Els esdeveniments d'aquests dies han provat, una vegada més, allò que tothom sap i que, de tan sabut, sovint s'oblida: que, tant com els obrers són amatents a secundar les actuacions que tendeixen a millorar llurs condicions de treball, són reacis a servir de tropa de xoc — carn de canró — aleshores que hom intenta arrossegar-los al capgirament general, a la destrucció de tot, i a l'empitjorament comú, amb l'esquer d'unes vanes ideologies sense garantia seriosa. El poble no analitza, però té un instint segur que li fa ensumar la ruïna. Entén força bé els seus interessos professionals, però es desentén de somnis utòpics. Això la massa — aquesta massa neutra, que també existeix a l'obrerisme i que juga el mateix paper decisiu que a totes les altres classes socials —. Resten — com a tot arreu — alguns fanàtics purs, en barreja paradoxal amb veritables criminals d'ofici. Però no compten: la seva activitat es redueix a una pertorbació, sense transcendència social ni revolucionària; pertorbació que, per mesura de bon govern i per interès comú, els dirigents de la nació i la nació mateixa cal que ofeguin per tots els mitjans possibles.

I, de fet, ha esdevingut així. Seria demanar impossibles voler que els obrers combatessin al costat de la guàrdia civil; però els obrers han fet el que devien. Deixar caure el moviment i abandonar llurs inoportuns agitadors a les conseqüències de la seva actitud antisocial. Això no vol dir que el proletari renunciï a les seves reivindicacions — advertència als anarco-conservadors de dalt, que potser se les pinten massa felices i ja demanen repressions i abusos —.

No: justícia i justícia inexorable: ja n'hi ha prou; tingueu present que no es tracta de la lluita social, sinó de mers crims de traïció a la República i de lesa societat. No renuncia el proletari a res; tampoc els seus entabanadors frustrats li prometien res; només volien fer-lo servir d'eina destructora. Sinó que el poble, amb aquella admirable absència de sensibleria (i en això es distingeix l'element popular dels carrinclons demagogs de la petita burgesia que el volen dur a les urnes, tot i jugant a la petita revolució de sala mitinesca), sap perfectament que qui la fa, la paga, i que, quan un hom s'alça en armes contra la societat, el menys que pot esperar, si no venç, és caure sota l'imperi de la llei..., o, si no, quin ofici més deliciós que el de revolucionari? Si venç, extermina el vençut; si el vencen, mil mans li paren la caiguda, perquè no prengui mal. Per a ell tota la glòria i tota la impunitat; per al cos social, tot el risc i la ignomínia... Francament, els que sostenen això volen llevar a l'anarquista l'única trista glòria, aquella espurna de grandesa que pugui tenir: d'arriscar-se. La seva defensa és una covarda apologia dels covards. Fins a tant pot dur l'extremisme demagògic!

No dubtem que la lliçó de dilluns passat ha fet pensar molt a més d'un dels capitostos del moviment obrer de Catalunya. Estem segurs que n'hi ha més d'un, i més de quatre, que tenen una visió política més civilitzada que tot això. Que no veuen l'obrerisme com una vasta catàstrofe, fruit d'un odi foll i orb que no pensa. Que no ignoren que la manca d'autoritat moral no pot conduir sinó al fracàs i al presidi. Aquests dirigents saben també que a tot arreu la política social és una cosa molt seriosa i difícil, que hi ha molt estudiat sobre la matèria i que no cal refiar-se d'improvisadors i d'energúmens. Encara menys d'atiar la brutalitat i la ignorància.

Es envers aquestes persones que s'adreça el nostre esguard: prescindim dels criminals i dels carrinclons que els volen encobrir per a fer-ne agents electorals i trencaurnes, gent encara més despreciable que els criminals mateixos. Desitgem que aquesta lliçó que el poble ha donat els encoratjarà a sortir a la noble lluita; dels benifets de la República, no seria pas el més petit el d'haver obtingut que la política social abandonés la incultura on massa l'han arrossegada i assolís el nivell dels països civilitzats. No demanem — fóra una falòrnia — la pau social, que seria la mort; però sí el joc net i les idees i les actuacions ben organitzades.

Això és el que l'obrer, no secundant el moviment de dilluns passat, ha dit ben clar que volia.

I, ara, qui pugui entendre, que entengui.

ROSSEND LLATES

Mirant a fora

Els tres Chamberlain

Tota la premsa anglesa qualifica d'històrica la sessió del 4 de febrer de 1932 a la Cambra dels Comuns. En aquest dia, Anglaterra, per boca de Neville Chamberlain, renuncià solemnement al lliure canvi i a la política que Robert Peel inaugurà vuitanta sis anys enrera, en una sessió dels Comuns no menys memorable: la del 19 de gener de 1846.

A vint-i-vuit anys de distància, Neville Chamberlain realitzava el somni del seu pare, Joseph Chamberlain, el campió del Reform tariff. *Després d'haver fracassat en la seva campanya proteccionista, el pare havia dit en 1906:*

—Miro l'esdevenidor amb esperança i confiança. No dubto que d'altres, si jo no, veuran l'èxit del nostre treball.

Ha estat el seu propi fill el que ha venjat el seu fracàs. Detall curiós que dóna The Observer: *La cartera roja d'on treia les notes del seu discurs, era la mateixa del seu pare quan era secretari a les Colònies. El diari subratlla més semblances entre el pare i el fill, però hi ha dos punts en què falla la coincidència: Neville no porta al trau la clàssica orquídea que son pare s'hi posava en les grans ocasions, ni porta tampoc monocle. És Austen, el fill segon, que en aquesta qüestió del monocle continua la tradició paterna.*

Els consells de lady Asquith

Dones, oblideu la vostra edat!, exclama lady Cynthia Asquith. Deixeu d'una vegada de «puntuar les vostres vides amb fites tan enganyadores com els aniversaris». La dona de l'època victoriana, que renunciava als plaers i a les vanitats d'aquest món per convenció, després d'un cert nombre d'aniversaris, aquesta dona apareix als nóstres ulls com un ésser antediluvià.

Lady Asquith diu encara a les seves germanes angleses: «Llibereu els vostres esperits de les idees preconcebudes sobre una «certa edat» i no us deixeu deprimir a l'acabament de cada dècada. Viviu naturalment sense inquietar-vos de la vostra edat i fruireu de cada fase de la vida. No pregunteu a ningú quina edat té i, si no podeu oblidar-la, esforceu-vos almenys a ignorar el nombre dels vostres propis anys. No sigueu time-conscious.*»*

Els consells de lady Asquith són una mica ingenus i un bon tros superflus. No és natural que les dones oblidin el nombre dels anys que tenen i es sostreguin a la tirania dels aniversaris? Però no els aneu a demanar que oblidin l'edat de les seves amigues!

El gos de Hitler

—Aixeca molt bé la pota.
—Tu diràs... és el gos de Hitler!

(*Le Rire*, París)

Impopularitat

D'ençà de la crisi, el president Hoover és un dels homes més impopulars dels Estats Units. N'és tant, que se n'explica aquesta anècdota:

Un dia, passejant-se amb Stimson, tot d'una es recorda que ha de telefonar urgentment a un amic seu. Es fica mà a la butxaca, es troba que no té diners solts, i diu a Stimson:

—Podríeu deixar-me un níquel *(deu cents).*

—Aquí en teniu dos, senyor president. Així podreu telefonar a tots els vostres amics.

L'Aga Petros

A Tolosa del Llenguadoc ha mort fa pocs dies aquest tumultuós personatge que va tenir una hora de popularitat.

Es deia Petros Elias Ellur, i quan Turquia entrà en guerra amb els aliats, posà la seva espasa, o millor dit el seu iatagan, a la disposició d'aquests. Reclutà, no se sap on ni com, una tropa d'assiro-caldaics que des de les solituds desèrtiques es varen llançar contra els turcs i alemanys que rondaven el canal de Suez. Va tenir la sort de guanyar.

En recompensa d'aquest servei remarcable, el govern francès li trameté una carta plena de felicitacions, la creu de guerra i la Legió d'honor. El govern anglès es va acontentar de regalar-li el castell prop de Tolosa, on, voltat de trenta dels seus guerrers, l'Aga Petros vivia retirat i on ha mort.

Wilbur Wright

Wilbur Wright, un dels pioneers *de l'aviació, des d'ara ja té el seu monument a Pau, on s'installà en 1908 i hi realitzà nombroses experiències amb els seus aparells.*

Wright era tan poc enraonador, que, un dia que l'ajuntament de la capital bearnesa l'invità a un àpat i algú el pregà de fer un discurset, a penes digué res més que aquesta frase:

—De tots els ocells, el lloro és el que parla millor, però és el que vola més malament.

DEL CARNET D'UN REPORTER

Luis de Zulueta

Eren altres temps. Llunyans, molt llunyans. Jo feia de repòrter a la vella *Publicidad* en la secció de *Sucesos*.

En aquells temps de reportatge (érem al 1903), un matí vaig fer el descobriment del següent *parte* facilitat per un municipal de la Comandància. Deia així textualment:

«Me comunica el guardia Gorgorio Pérez, que a las tres de esta tarde se ha hundido

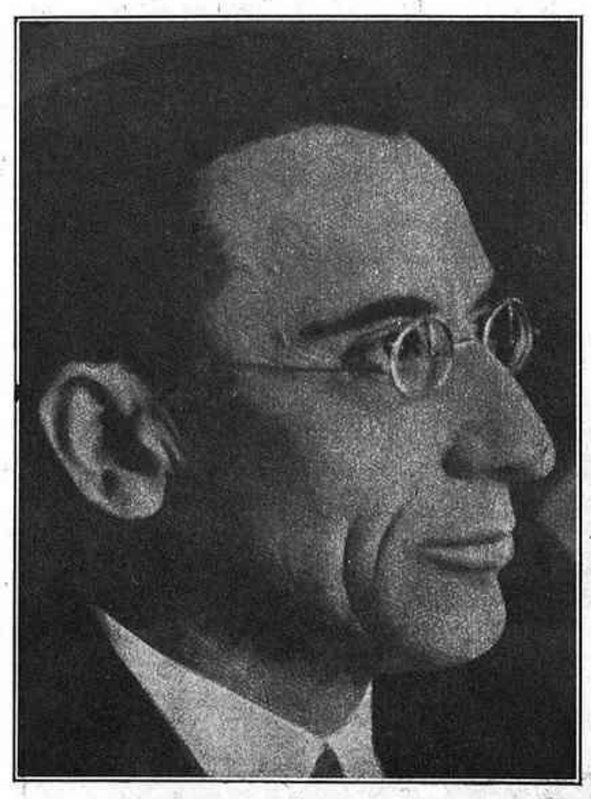

Luis de Zulueta y Escolano

el firmamento de la casa número veintisiete de la calle de Basea.»

Amb aquest *parte* del carrer de Basea, arribo un matí a aquell entresol de la Rambla del Centre (redacció de *La Publicidad*), i m'hi trobo amb un xicot, prim, de mirada escrutadora, de veu dolça però incisiva, que estava parlant de Renan.

Escoltar el nom d'Ernest Renan i jo, que sóc xerraire de mena, emmudir, va ésser tot u. Qui parlava amb paraula reposada de l'autor de *L'abadesa de Jouarre* era Luis de Zulueta y Escolano.

En aquella vella *Publicidad* hi havia un gran xicot que es deia Emili Coromines, germà de l'Eusebi Coromines, magnífic tresillista i director del diari.

En *Milio* Coromines va dur a *La Publi* En Luis de Zulueta, així com l'Eduard Marquina. Aquests xicots havien publicat un poema en forma dramàtica, que el varen batejar *Jesús y el Diablo*.

En qualsevulla ciutat europea, en aquella data, de *Jesús y el Diablo* se n'hauria parlat. Almenys als diaris. Però en la Barcelona dels meus temps, això era del tot impossible. Era la Barcelona d'En Planas i Casals, d'En Comas i Masferrer, en la qual es prenia seriosament la teoria dels cranis del doctor Robert, la gent sospirava per l'oratòria d'En Maura, la darrera expressió de l'art eren els aparadors de la botiga d'En Cuspinera del carrer Ferran, en Miquel i Badia era l'alfa i l'omega de la crítica pictòrica i *Manon*, de Massenet, la superació de tota la música existent.

Amb una Barcelona així, que creia que Pereda era un novellista, Moreno Carbonero un pintor, i Benlliure un escultor, és possible que de *Jesús y el Diablo*, escrit en vers i no com les obres d'Echegaray, es prengués seriosament?

No us parlaré del que va parlar Luis de Zulueta aquell matí en *La Publicidad* dels meus temps. Tan sols us diré que no varen passar gaires hores sense que en Zulueta tornés a la redacció i posés en mans del redactor en cap, que era una persona tan dignissima com En Carles Costa, un article admirable, que es retolava *Mi Ernesto Renan*.

En aquests darrers dies, en què s'ha parlat tant de jesuïtes, he recordat una frase admirable que vaig sentir fa molts anys al meu amic Luis de Zulueta:

—Los jesuitas creen que Dios también es jesuita.

* * *

Periodista vellot com sóc, em dec a l'anècdota. Però Luis de Zulueta no és home, que jo sàpiga, que pertanyi a l'anècdota. L'element còmic, i menys el grotesc, no el vull barrejar en la seva vida. El conec molt i sempre l'he admirat com un gran comprensiu. En la seva jovenesa, va tenir un gest formidable: engegar a una parenta rica, de la qual era l'hereu, per no abjurar allò que en diuen *errores* els fills de Sant Ignasi. En Zulueta va fer vida d'estudiant. Recordo que amb ell, l'Eduard Marquina i En Joan Pijoan, anàvem a veure col·leccions artístiques.

En Miquel Utrillo (en aquesta Barcelona, on ha obtingut homenatges qualsevol que s'ho hagi treballat, l'Utrillo es troba orfe d'un dinar amical en modesta taverna!) va acollir En Zulueta, com En Marquina i En Pijoan, en la publicació *Pèl & Ploma*, que és on tots vàrem començar a escriure.

Qui sàpiga llegir, trobarà en la col·lecció de l'any 1903 una narració tan admirable com *El Principe Kunala*: un model d'introspecció que comença: «*Mi cuerpo decae, mi espíritu está conturbado y mi corazón flaquea.*» Així comença *En momentos difíciles*, i en aquest article potser que es trobi tota la inquietud espiritual del Luis de Zulueta d'aquells temps, que l'ha conduït ara a un Ministeri d'Estat.

Recordo més, molt més de Zulueta. Tres conferències culturals magnífiques que va donar a la Fraternidad Republicana del carrer de les Corts Catalanes. Les va presidir i presentà als «fraternos» don Alejandro Lerroux, que en aquella data cercava intel·lectuals al seu entorn. Zulueta no se li va poder sumar. Aquest provenia de la Universitat i del llibre. El «fraterno» i el mateix Lerroux desitjaven un Emiliano. I així el varen tenir en la Fraternidad Republicana als pocs dies de parlar Zulueta.

Recordo també un admirable estudi parlant de *Màxim Gorki i la seva concepció «Dans les bas fonds»*. La va llegir el veterà actor Enric Giménez en el teatre Apolo del Parallel. (En Giménez ha estat l'únic actor que ha interpretat Gorki, com Strindberg i Hauptmann, a Catalunya.)

L'empenta cultural que porta l'Ateneu Enciclopèdic Popular del carrer del Carme, es deu a l'espiritual col·laboració de Luis de Zulueta i En Pijoan. Les conferències que en aquell lloc es donaven als obrers, i a les quals tinc l'orgull d'haver concorregut, foren de les coses més sòlides que s'han fet pel que fa referència a cultura popular.

* * *

Un cap al tard, i en l'estudi d'En Ramon Cases, Lluis de Zulueta es va treure uns papers. Els va posar a mans d'En Marquina. I va dir:

—Lee, lee, Eduardo, que esto es magnífico. Y lee con toda tu alma, como tú sabes.

I l'Eduard Marquina, que recita com absolutament cap dels actors actuals poden recitar, va començar:

La quietud sujetó con recia mano
al pobre perro inquieto...

Era l'*Elegía a la muerte de un perro*, d'Unamuno.

Són moltes les vegades que he repetit, de paraula i per escrit, que la profunda admiració que sento pel poeta Unamuno, la dec a la companyia amistosa de Miquel dels Sants Oliver, Eduard Marquina, Joan Maragall, Ramon Vives Pastor i Luis de Zulueta.

No em puc estendre més. Manca espai perquè us digui la mútua admiració que es portaven el poeta Pere Moles, l'autor de la *Nueva aventura de los dioses ò del sapo o el impertinente*, o perquè pugui recordar-vos la totalitat espiritual d'aquella poesia de Zulueta *Los almendros*, digna d'una antologia, que fineix:

Como un ansia de luz y de vida
otra vez en mis días perdidos...
¡Otra vez la blancura florida!...
¡Otra vez los almendros floridos!...

* * *

Amic Manuel Azaña, President del Govern de la República: No és cert que quan un Ministre d'Estat de l'envergadura poètica de Luis de Zulueta representa una República com la nostra, té el deure de fer escoltar la seva veu i els seus pensaments en el Primer Internacional Centenari de Gœthe? Jo, admirat amic Manuel Azaña, el reclamo per la nostra Barcelona.

RAFAEL MORAGAS

J. ROCA
EL JOIER DE LES CREACIONS EXCEPCIONALS
RAMBLA CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

RECEPTOR
Radio CLIMO
enxufable al corrent
sense antena

Preu: 400 pessetes
RAMON CLIMENT
Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 28058

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

LA SETMANA PASSADA

Tres films a remarcar

Amb *Billy the Kid* sembla que King Vidor ha volgut donar-nos un esquema del film cavallístic. Potser també amb aquest film, el gran director ha volgut pagar el seu tribut a un gènere al qual el cinema és deutor de tantes bones coses. Una molt bona època del film americà es recolza damunt d'aquest gènere, i ara que l'adveniment del parlat semblava confinar el cinema dins les parets encongides dels *studios*, el cas present s'interessa abans que tot pel cinema. En un altre pla es mouen els seus grans films! *Billy the Kid*, en aquesta gran obra, no pot sinó significar un moment d'esplai.

El film, no cal dir-ho, està realitzat a la perfecció. Excellents els trets humorístics i molt vius alguns dels personatgess. El protagonista, John Mc Brown, és potser l'únic que no acaba de convèncer. En canvi Wallace Beery està magnífic en el seu rol. Els paisatges, no tan abundants com podíem esperar, però tots ells impecables de fotografia i elegits amb molta cura.

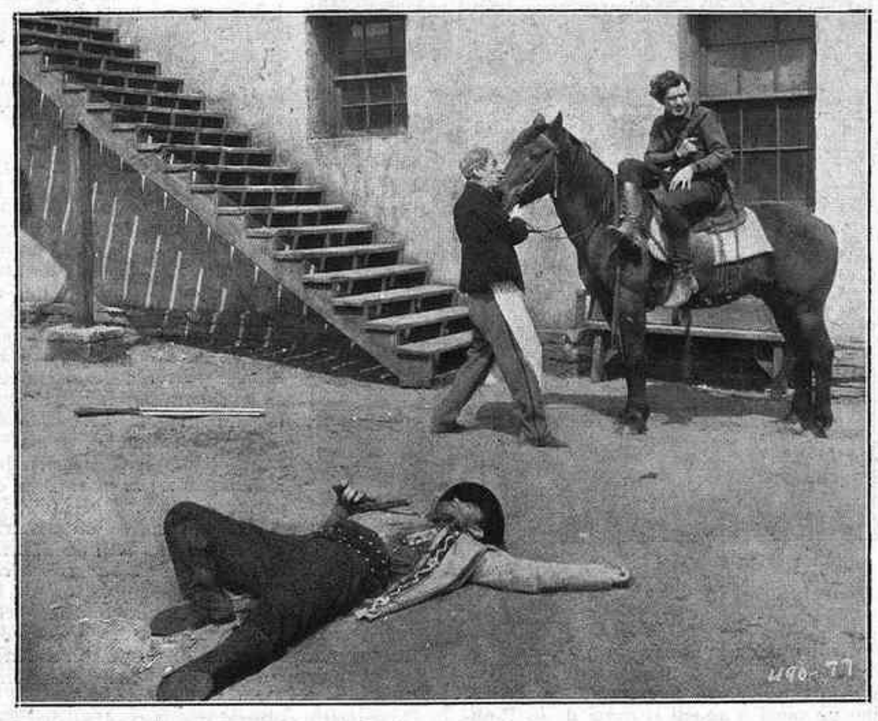

«Billy the Kid»

han estat també els cow-boys els que han fet els primers passos per tractar d'alliberar el cinema de l'atmosfera enrarida dels *studios* i per transplantar-lo de bell nou en el seu lloc, a ple aire.

En el film de King Vidor, retrobem tots els tòpics dominants en aquesta classe de films. Una simplificació a ultrança dels conflictes dramàtics, una desbandada d'arbitrarietats, aquella exaltació característica de l'heroi al qual les circumstàncies són favorables fins a punt inversemblant, la divisió sumària en bons i en dolents, el joc constant de les pistoles que intervenen per un no-res, i, naturalment, no podia faltar, en un ambient tan poc refinat, una noia jove i bonica.

El bo del film de King Vidor escau en el fet d'haver-nos sabut restituir amb tanta fidelitat un tipus de film que ha fet època. Aquesta restitució no afecta sols el contingut, sinó, i això és altrament meritori, la forma. El film sembla haver estat pensat sota la mentalitat dels autèntics creadors del film de l'Oest, i aquesta forma que retrobem ara en l'obra de Vidor té per nosaltres tota l'emoció d'un estil arcaic que reviu de nou.

En tot moment, per això, teniu la impressió que l'autor no es pren amb massa entusiasme el seu assumpte. El mateix que en el seu film de capa i espasa, *El cavaller de l'amor*, l'autor juga amb el seu assumpte amb la despreocupació d'un home que en

* * *

En el film *El secret de l'advocat* retrobem Clive Brook, Richard Arlen i Fay Wray. Es una meravella com aquests actors produeixen una absoluta impressió de normalitat i són capaços de donar als seus rols una sensació de veritat. Heus ací una intriga sense transcendència, més aviat discutible, i no obstant, els seus personatges es defineixen amb una precisió sorprenent. Hi ha novellistes que, a cada nou personatge que introdueixen, s'obliguen a un anàlisi psicològic com a mesura de presentació. En canvi n'hi ha d'altres que us el donen sense explicacions i sou vós, el lector, qui heu d'anar construint mentalment la seva estructura moral mitjançant els trets de conducta i d'actitud que el personatge adopta en el fil de l'intriga. El cinema procedeix així mateix. En *El secret de l'advocat* aquells desconeguts d'un principi s'arriben a definir tan bé, gràcies al talent del director, que manté sempre per cada un d'ells un mateix to fonamental, que a la fi sou davant d'ells com seríeu davant de coneguts de tota la vida.

No sabem fins a quin punt l'espectador corrent, abstret per una intriga d'una certa força, s'adona del talent cinematogràfic amb què una cinta així és realitzada; de quina manera el director mou la *camera* i determina l'espectacle d'acord amb una lògica dramàtica d'una precisió sorprenent. Hi ha molt a escriure sobre això. Un hom no sap on comença l'espectacle i on l'espectador. La *camera* està dotada d'una intelligència que de vegades sembla identificar-se amb el joc de la mirada de l'espectador. Ens reservem parlar d'això més extensament en una millor ocasió.

Els Amics del Cinema, amb la cooperació del Centre Excursionista de Catalunya, han presentat el film *La muntanya en flames*. Film d'alta muntanya, excellent de fotografia, que, amb el pretext d'unes escenes bèlliques, descorre davant de nosaltres una sèrie de meravelloses visions de paisatges alpins, que són la delícia dels amics de la muntanya i dels esports de neu.

J. PALAU

CAPITOL

Tornen els films de sèries, el valor clàssic del cinema

AVUI

primera jornada del film

LA ISLA PELIGROSA

DILLUNS, estrena de la segona i última jornada

Un viatje a terres estranyes amb episodis novel·lescos

la dama de una noche

Pròximament

PANORAMA

Un curs de cinema a la Universitat

El proper dia 27 de febrer, a un quart de vuit del vespre, tindrà lloc a una aula de la nostra Universitat la primera de les onze conferències que sobre el fet cinematogràfic es donaran, per iniciativa de la Facultat de Filosofia i Lletres, a la nostra Universitat.

La transcendència d'un fet com el que apuntem és innegable. Per primera vegada, un fet tan viu i tan actual com el fet cinematogràfic, penetra a la Universitat, on encara ningú no havia somiat d'encabir-lo. Aquesta és, doncs, una primera fita ben remarcable: per la Universitat per tal com ens la mostra àvida d'incorporar-se al ritme del nostre temps; pel cinema, per tal com ens mostra la possibilitat d'estudiar-lo amb el rigor i la disciplina de qualsevol altra matèria universitària.

Celebrem aquesta vivificació de la Universitat nostra que es prepara, ben dignament, a erigir-se en centre de la nostra vida cultural. Com a cinòfils celebrem també aquest estudi acomplert del cinema en la majoria dels seus aspectes.

Més que no pas el que nosaltres poguéssim dir, ens ilustrarà sobre la importància d'aquest primer curs universitari sobre cinema la llista de les conferències que han de donar-se:

27 de febrer. — «Posición del cine en la teoría del arte», per don Angel de Apráiz, professor a la Universitat.

2 de març. — «Educació i cinema», per Jeroni Moragas, metge, de l'Institut d'Orientació professional.

5 de març. — «Música i cinema», per Josep Palau, crític cinematogràfic.

9 de març. — «La moda i el cinema», per Maria Luz Morales, publicista.

12 de març. — «Literatura i cinema», per Lluís Montanyà, crític literari.

16 de març. — «Pintura i cinema», per Rossend Llates, escriptor.

30 de març. — «Com es fa un film», per J. Carner Ribalta, scenarista i director.

2 d'abril. — «Teatro y cinema», per Angel Valbuena Prat, professor a la Universitat.

6, 8 i 9 d'abril. — «Estètica del cinema» (tres lliçons), per Guillem Díaz Plaja.

Segons les notes fixades per l'organització, les conferències tindran lloc a una aula de la Facultat de Filosofia i Lletres, els dimecres i els dissabtes, a un quart de vuit del vespre. Queda oberta la matrícula per a la totalitat del curs, al preu de deu pessetes. Hi ha una matrícula a cinc pessetes per a estudiants. Per a matricular-se no cal cap altre requisit que realitzar la corresponent inscripció a la Secretaria de la Facultat de Filosofia i Lletres.

Sempre és interessant
ADOLF MENJOU
però en
Mi padre es un fresco
(EXCLUSIVES "ALMIRA")
realitza sa millor creació

Vegeu-la avui en
Urquinaona

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

"MIRADOR" I EL CINEMA

La nostra sessió del dia 22

Els nostres lectors estan assabentats de la represa de les sessions MIRADOR. Ho hem anunciat amb insistència, perquè aquesta sessió no restarà aïllada sinó que inicia una nova sèrie de sessions de cinema, que formen part d'un pla més extens d'expansió de MIRADOR en altres camps de l'art i de l'espectacle, els detalls del qual anirem donant a l'hora oportuna. Voldríem erigir MIRADOR, en aquesta hora un xic difusa i desguitarrada que passem, en el reducte màxim del que hi ha de més vivent en l'esperit vivent de la cultura catalana. Per això, conrearem i exaltarem totes aquelles coses dotades d'una espiritualitat forta, al marge dels afers polítics o de la política dels afers.

Es això el que nosaltres volem remarcar davant dels nostres lectors. Les sessions MIRADOR oferiran sempre un bri d'espiritualitat molt nostra que cercaríem endebades en empreses aparentment paralleles. Anem, més que al problemàtic negoci, a la captació d'un públic. Ara que MIRADOR compta tres anys de vida ho podem dir amb orgull. Existeix un públic de MIRADOR, format per la seva correntia espiritual. I aquest és el guany màxim a què nosaltres podíem aspirar. Volem ara multiplicar els llaços i les afinitats entre els homes de MIRADOR i l'esperit ciutadà. I per això el mutu ajut haurà de fer-se intens i més eficaç.

La nostra sessió del dia 22 està feta a base del primer film sonor soviètic. Es una obra magnífica de Nicolai Ekk, el gran cineasta que, segons sembla, visitarà Barcelona en una data propera.

L'anàlisi del film ha estat fet amb la competència de sempre pel nostre crític Josep Palau en un article recent, que està en la memòria de tots. Recordem ací les línies generals de l'obra sintetitzades al començament de la seva crítica.

«*El camí de la vida* és un film que exposa una tesi pedagògica. Es l'exposició de la tasca empresa pels Soviets per a reeducar els anormals i els infants abandonats, per a reintegrar a la vida civil tota aquella multitud d'infants sense llar ni principis, que l'endemà de les jornades revolucionàries començaren a multiplicar-se i a envair les ciutats, els pobles i els camps de la U. R. S. S.

«La pesta, la guerra i sobretot la fam, en destruir un sens fi de famílies, creaven a l'Estat aquest problema gravíssim de fer-se càrrec de tots aquests xicots que, abandonats a ells mateixos, degeneraven ràpidament i esdevenien un perill seriós per a la salut i la seguretat públiques. Tots els viatgers que han recorregut Rússia pels volts de l'any 23, coincideixen a senyalar la gravetat d'aquest cas. Els trinxeraires s'agrupaven en bandes i es dedicaven al furt i al crim i a tota mena d'excessos. Hom els veia a tot arreu i un autor — E. J. Dillon — calcula en set milions el nombre d'ells.»

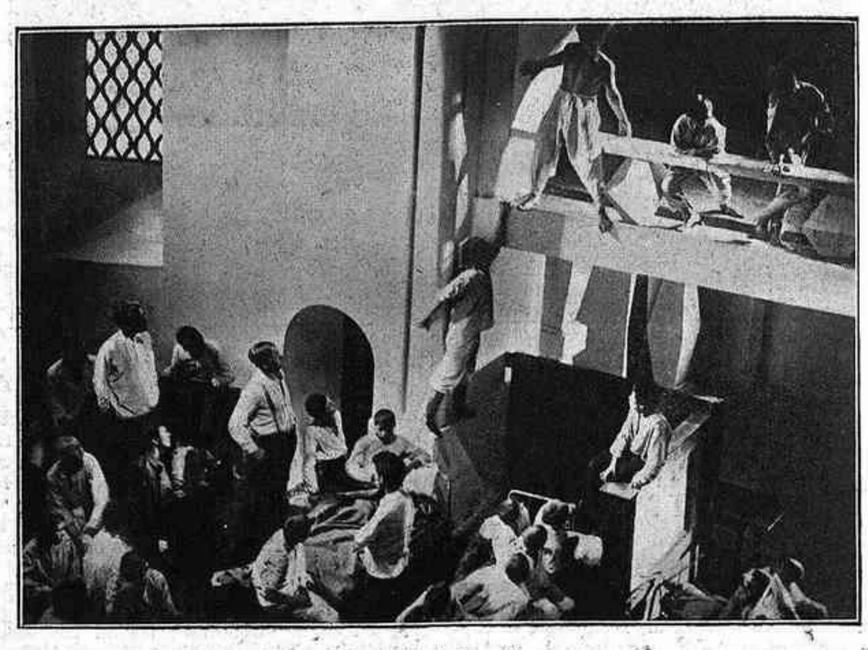

«El camí de la vida»

Guillem Díaz Plaja, en un article publicat també damunt d'aquestes pàgines remarcava la transcendència social, política i literària d'aquest tema.

Creiem — i no voldríem gairebé res més — que *El camí de la vida* provocarà en els espectadors el record de les primeres sessions MIRADOR que foren la llavor inicial, de la qual sortí la considerable *primera promoció d'espectadors de cinema* que hem tingut a Barcelona, promoció que no ha fet més que engrandir-se i multiplicar-se.

Amb *El camí de la vida*, i a més dels films de curt metratge de consuetud, es projectarà també una curiosíssima col·lecció de noticiaris del temps de la guerra, molts d'ells en connexió amb la vida de la nostra ciutat. L'aspecte polític d'aquests i les saboroses coincidències que l'atzar ha preparat faran d'aquesta exhibició una de les troballes de la pròxima sessió MIRADOR.

PER FI!!
arriba a Barcelona
l'alegria portada
per
Maurice CHEVALIER
amb
EL
Teniente Seductor
La meravellosa opereta Paramount dirigida pel màgic
ERNST LUBITSCH
i musicada per
OSCAR STRAUSS
Dijous, nit, estrena a
COLISEUM

SESSIÓ DE GALA

Es despatxen localitats a comptaduria sense augment de preu per a divendres, dissabte i diumenge.

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

El teatre d'art de Moscú

Hom anuncia al Teatre Goya, pel 20 d'aquest mes a la nit, la presentació al nostre públic de la Companyia del Teatre d'Art de Moscú, secció residenciada a Praga.

Malgrat l'afició que el poble rus ha sentit sempre per l'espectacle, es pot dir que gairebé fins prop de la fi del segle darrer el teatre com a divertiment popular era, a Rússia, una cosa gairebé inexistent.

La vida teatral russa estava reduïda a les escenes mantingudes per la Cort: dues a Moscú — el Petit Teatre, fundat en l'any 1825, i el Gran Teatre; l'un dedicat al drama i a la comèdia, i l'altre, a l'òpera i al ballet —, i tres a Petersburg — òpera i ballet, drama i comèdia nacionals i teatre francès —. En tots aquests escenaris s'exercia la censura. Llur direcció depenia del Ministeri i llur administració de la Tresoreria de l'Estat. Llur públic era la Cort.

En el Petit Teatre és on es donà la primera representació de *L'Inspector* de Gògol, que des de llavors és la pedra de toc de tota nova companyia que es proposa treballar.

A Moscú, però, ciutat menys burocratitzada i de vida més pròpia que Petersburg, formaven la part més important del públic els grans comerciants que hi estaven establerts, els quals amb la seva generositat, el seu sentiment nacional — molt més fort que el de la capital, occidentalitzada — i llur ingènit instint artístic creaven un sentit teatral completament particular.

De Moscú sortí Mamontov, que, quan tots els *entesos*, declaraven que Mussorgski era boig, fou l'únic que en va fer cas. Ell va ésser qui va ajudar amb totes les seves forces Rimski-Korsakov, i qui, quan Xaliapin va ésser acomiadat *per incapaç* del Teatre Imperial, el va pendre sota la seva protecció. I de Moscú també sortí Stanislavski, el fundador del Teatre d'Art.

Quan, en 1883, Alexandre III va abolir el monopoli dels teatres imperials, va ésser oberta amplament la porta a la iniciativa privada. Llavors fou quan foren inaugurats una colla de nous teatres. Diversos professionals s'hi llençaren amb tot l'engrescament, però els únics que aportaren alguna cosa de bo foren — com quasi sempre — els senzills aficionats. Els primers d'ells, Mamontov i Alexev. Amb ells féu Stanislavski el seu aprenentatge.

Mamontov era un empresari de construccions ferroviàries. Alexev era industrial també, i en la seva fàbrica treballava d'encarregat Stanislavski, el qual, pels afers de la casa tenia d'anar a França tot sovint. Allò que a París estava fent Antoine amb el seu Teatre Lliure no podia pas passar per alt pel jove actor rus.

De llavors, tots els seus esforços es van dirigir a crear aquell teatre, el nom del qual s'ha fet famós, aquell teatre que tenia per lema la protesta contra la vella manera de representar, contra el fals patetisme, contra l'estil declamatori, contra la rutina; en una paraula, contra tota l'organització teatral, de cap a peus.

«L'Inspector», de Gògol

I al cap i a la fi, Stanislavski va arribar on volia. En 1902, el comerciant Sava Morosov va fer construir de planta l'edifici del Teatre d'Art de Moscú.

Successors de Stanislavski són els actors que es presenten, ara a Barcelona, sota la direcció de Paulov. Els anys, però no han passat debades. Aquell concepte excessivament realista que regia el teatre d'Antoine i el primitiu del fundador del Teatre d'Art, s'ha modificat en més d'un sentit: hom ja no pensa en aquell famós quart mur per exemple — aquell mur que es suposava dreçat entre el públic i l'escena —, però encara es té en compte que no hi ha papers secundaris; que tanta importància té el partiquí que només diu tres paraules — o el personatge que no en diu cap — com l'actor que porta tot el pes de l'obra.

Aquesta companyia ens presentarà el magnífic *Inspector* (*Revizor*), de Gògol — que els nostres lectors coneixeran ja per la bella traducció que en féu Carles Riba —; els *Baixos Fons*, de Gorki; l'adaptació del *Stavroguin* i els *Karamazov*, de Dostoievski, etc., obres que són de les més importants del repertori rus clàssic.

No és de pensar que a Barcelona hi hagi gaires cents de persones que entenguin el rus, però sí és d'esperar que n'hi ha d'haver bastantes capaces de contemplar una bona presentació, una bella interpretació i d'estimar el que val un conjunt com el que ens presenta aquesta companyia. No està tan lluny de la nostra memòria l'èxit de públic que obtingué el teatre japonès al Palau de Projeccions, espectacle força més lluny de nosaltres en tots sentits.

A més, les obres que ens presenta la companyia del Teatre d'Art poden ésser conegudes de gran part del nostre públic per una traducció o altra, i hom es pot fer un plaer d'anar seguint l'acció de l'escena amb tot allò que ja sap. I, per ajuda d'aquells que no les coneguin — i fins pels que les coneguin i tot —, hom repartirà programes explicatius, ultra que al començament de cada acte un explicador castellà donarà notícia de tot allò que pugui servir de guia per a major intelligència de l'acció.

C. I V.

TEATRE ROMEA

"El crit del carrer"

Amb el melodrama estrenat divendres passat a Romea ens trobem en presència d'una gent malvada fins al capdamunt que, a falta d'un chantage més productiu, ressusciten una història de vint anys endarrera per tal d'augmentar el tiratge del diari que entre tots fan: Un gerent enèrgic i despietat, sense consciència de cap mena, i una colla de subordinats que hi lliguen admirablement. Entre aquests hi ha un corredor d'anuncis que només es veu capaç d'augmentar el rendiment del seu treball en proporció de la tirada del diari. Això ho diu deu o dotze vegades a aquell mateix gerent tan enèrgic i despietat, i aquest s'ho escolta sense ni tan sols pensar plantar-lo al carrer. Hi ha un redactor de notícies religioses que afecta una gran religiositat i que no fingeix ni el més petit escrúpol — o almenys ho fa saber — en vestir-se de pastor protestant. Hi ha un director brutal i sorrut que només dóna ordres per telèfon, i diversos altres personatges, tots dolents de cap a peus, a excepció d'una mecanògrafa que està a les ordres del director, i que, pel que es veu, els jutja a tots d'una manera ben depriment, però que es deixa insultar amb les paraules més humiliants sense ofendre's gens ni mica.

Tota aquesta gent dirigeix els trets contra un matrimoni d'anyells que està a punt de casar llur filla. Bé; no és llur filla, només ho és d'ella. Ella fou una pobra mecanògrafa seduïda pel seu patró i que, enfollida, en veure l'engany de què fou víctima, va assassinar-lo quan ell es va negar a casar-se amb ella. El fruit d'aquell engany és aquesta noia que es casa. Després, la víctima es pogué casar amb un home que l'estima, i entre els dos han pogut enterrar la història oprobiosa. Aquesta és la història que desenterren els redactors d'*El Crit del Carrer*, inspirats pel seu gerent.

Esbombat l'escàndol, desfet el casament projectat, els dos esposos es suïciden. El tampoc un *speakeasie* —, oberta completacies del reportatge, es dedica a la beguda i dimiteix del seu càrrec. L'obra acaba amb unes amenaces de mort per part del promès de la noia — que, malgrat l'oposició dels seus pares, es vol casar amb ella —, dirigides contra el gerent i el cos de redacció, si es tornen a ocupar més del desgraciat assumpte.

Hom ens féu saber prèviament que l'obra és una adaptació feta per Josep Maria Planes damunt una traducció de l'original de Raymond Massey. Aquest padrinatge tan complicat ens desconcerta en gran manera, car ens trobem amb una colla d'equivocacions i inexactituds no menyspreables que no sabem pas a qui atribuir.

Veiem aquell redactor de notícies religioses, disfressat de pastor, que pregunta al matrimoni perseguit si combreguen amb gaire assiduïtat, i que després, referint-se al secret que li demanen que guardi, explica que «és manament de la seva Església». Ens trobem amb tot de cerimònies matrimonials que no sabem pas a quina religió deuen pertànyer — val a dir que a EE. UU., país de les sectes, no deu venir d'una —. En plena llei seca, podem contemplar una taverna — una taverna, sí; no un *bar*, ni tampoc un *speakeasie* —, oberta completament al públic, l'amo de la qual llença els embriacs al carrer sense pensar-s'hi gens ni mica. Veiem un mecanisme periodístic que mai no ens havíem imaginat — ni per Amèrica ni per enlloc —. Després, hom ens invoca repetides vegades un capítol setè d'una epístola de Sant Marc referent al matrimoni que ni sabíem que existís.

El Crit del Carrer és obra que, malgrat la seva modernitat de presentació — modernitat ben discutible, tanmateix — i de tots els elements que hi concorren — telèfons a desdir, *bureaux*, màquines d'escriure, gramoles, i el vocabulari professional, ben actualista — és d'una concepció completament primitiva i tots els seus trets semblen dirigits a tocar el cor d'aquell públic de porteres i de negres que tant es blasma des de l'escenari on es representa.

La presentació recorda moltíssim la d'*Els Criminals*, que ens presentà aquesta mateixa empresa. Si hom es preocupa per les novetats tant com se'ns diu — novetats, aquestes, que a nosaltres no ens interessen gens ni mica —, caldria que hom s'hi fixés una mica més. Defecte de la novetat — quan no és res més que això — és el de no valer més que quan és nova.

D'*El Crit del Carrer*, la millor part són les escenes còmiques, molt ben portades i situades amb encert, puix — bé ho hem de dir — aquest melodrama és avorrit i enervant en la seva acció dramàtica, i és necessari algun alleujament. El proporcionen aquestes interpolacions, que ens han dit que són de l'adaptador.

La interpretació, discreta, però potser una mica lenta pel que exigeix el caràcter dinàmic de l'obra. Tothom se'n surt tan bé com pot.

I fins quan hom seguirà entestant-se a donar-nos *sensacionalisme* a raig fet? Quan és que hom procurarà donar-nos una mica de teatre?

JOAN CORTES

LA MUSICA

Darius Milhaud

L'estada de Darius Milhaud a Barcelona ha donat lloc a dues audicions molt interessants, primerament, per la vàlua del compositor i, després, perquè el públic haurà pogut fer unes quantes constatacions notables sobre les possibilitats i els límits de l'art d'última hora.

Pere Pruna i Darius Milhaud

De la personalitat de Milhaud, Strawinsky n'ha fet una frase caricaturesca i poc benèvola, però bastant justa: «*Il écrit, écrit toujours; c'est le journaliste de la musique...*» Sense voler exagerar el sentit d'aquesta opinió, realment, trobem que res pot donar en síntesi una idea tan clara de la figura i dels talents d'aquest compositor com un periodista brillant.

Com els periodistes brillants, Milhaud té pàgines simpàtiques i fresques i plenes de naturalitat i d'una gràcia còmoda; però, com els periodistes brillants, és més superficial que sòlid; el seu humor, a la llarga, cansa, perquè és forçat i feble: la mateixa facilitat li dóna una dosi de vulgaritat i manca de selecció.

Car el que sorprèn de Milhaud és aquella gran facilitat d'escriptura; tots els compositors ultra-moderns, precisament perquè empren un estil que exclou la rutina i el càlcul, han de procedir amb una tensió nerviosa constant, a la recerca d'efectes. No pas Milhaud: escriu modern amb el mateix deixar anar que si es tractés d'anar fent amb la tònica i la dominant, a tall d'un compositor de cuplets de cafè-concert.

Aquesta agilitat tan prodigiosa, quan es tracta de fabricar obres de petites dimensions, una mica pintoresques, miniatures musicals, dibuixos amb quatre ratlles i algun color, dóna resultats meravellosos. Les *Saudades*, les cançons jueves, els números del ballet *La création du monde*, tenen la vivor amable i la netedat d'un vidre de color. No pesen; l'equilibri sonor hi és assolit amb una perfecció mozartiana, i el tallat és precís: diuen el que volen i com volen. Semblen eixides de primer antuvi, sense vacillacions ni esmenes. El Milhaud d'aquestes obres és un compositor de primer ordre i l'únic músic modern que sap somriure. Fenomen ben rar en aquests temps, on tot refinament es destaca damunt un fons negre o color de sang de bou.

Però, en posar música a *La complainte du pauvre matelot*, Milhaud hagué de fer durar massa estona la seva música; no és que ell es cansi; però, amb tota facilitat i sense cap interès, va escrivint, escrivint; tampoc no es mira gaire el que passa dalt, a l'escena; sovint cau en un marasme. Tot marxa en un temps *andante* desesperador. Els temes s'hi gronxen, es repeteixen i, a la fi, desapareixen badallant. La nota popular s'insinua, però s'arrossega i és vulgar i pesada. En una paraula: quan la música, en qualsevol obra de teatre líric, no fa servei a l'acció, hi fa nosa.

A més l'estil hi té tanta culpa com l'autor: aquella instrumentació i harmonització que usa com a truc deixar grans buits sonors entre els diversos timbres, de moment xoca agradablement; però, a la llarga, fa angúnia: sembla que no s'acabi de decidir a desensopir-se d'aquella fàcil fluència, entre el son i la vetlla, que caracteritza la cançó de l'enfadós.

Dirieu que l'autor s'ha fet aquest pensament: «Entre jo i el que m'anirà sortint escriurem l'obra.» I, escriu, escriu. Aleshores ens sona a les orelles la frase del rus: «*C'est le journaliste de la musique*».

Ens expliquem, escoltant la *Complainte* l'escàs èxit que ha tingut *Maximilien*, la darrera obra del compositor a París. No obstant, és un dels capdavanters de l'època actual: no significa la puixança, tant se val; però pot simbolitzar ben bé la gràcia i el somriure, que, a l'època que vivim, no és pas poca cosa.

S. V.

FANTASIO

Una pel·lícula incomparable!
Una visió de bellesa!

MONTAÑAS

EN LLAMAS
CON
LOUIS TRENKER

Un film sensacional!
Una obra que no s'oblida!

TIVOLI, AVUI
ERNEST VILCHES
Maria L. de Guevara
Maria Tubau
Maria L. Callejo

Quatre primeres figures en una sola producció
CHERI BIBI
Un film únic en castellà
Producció: Metro-Goldwyn-Mayer

NOVETATS
EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Teatre Català Romea
COMPANYIA VILA-DAVÍ
Avui,
EL CRIT DEL CARRER
EDICIÓ DEL VESPRE
Demà, divendres: Estrena d'ANNA MARIA, de Bartomeu Soler.

Kursaal

Abel Gance, el director de "NAPOLEÓN" ha tornat al cinema amb la seva obra sonora

EL FIN DEL MUNDO

Gran espectacle fantàstic
Avui al KURSAAL

Saló Catalunya

Todo en Español
Dirigida por DAVID HOWARD

Dilluns, 22
en
LIDO CINE
estrena de
Anna Christie
Film de CLARENCE BROWN
per
GRETA GARBO
i CHARLES BICKFORD
Producció Metro Goldwyn Mayer

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Freud, vist per Zweig

Més d'una vegada m'ha sabut greu no saber l'alemany. Aquest sentiment, com és natural, s'agreuja cada vegada que, a través d'una traducció, em poso en contacte amb algun producte selecte de l'esperit germànic. El mateix centenari de Gœthe vindrà a recordar-me aquesta inferioritat, que cada vegada que llegeixo alguna obra dels Mann, de Leonhard Frank, de Schnitzler o de Stefan Zweig, m'és un retret per la meva negligència a encarar-me amb les dificultats de l'idioma de Schiller i Kant. Però, en veure anunciada una nova traducció de Stefan Zweig, no he pogut resistir la temptació de llegir-la, tot i conèixer prou les males arts dels traductors francesos. *Freud,* que en realitat és una de les parts del darrer llibre de Zweig *El guariment per l'esperit* (trilogia formada, a més d'aquest estudi, pels dedicats a Mesmer, el descobridor de l'hipnotisme, i Mrs. Baker Eddy, fundadora de la curiosa *Christian Science,* tan en voga a l'Amèrica del Nord), és un digne company de les anteriors obres que en el mateix gènere havia produït l'autor d'*Amok.* Després dels estudis — biografies interiors, podríem dir-ne — sobre Tolstoi, Nietzsche, Dostoievski, Hölderlin, Balzac, Dickens, sense oblidar la seva interessant interpretació d'un personatge enigmàtic de la Història com Joseph Fouché, mestre en traïcions i intrigues, aquests capítols dedicats a un dels homes que estan deixant un més pregon senyal de llur obra damunt la present generació, constitueixen una nova prova del talent de Zweig. Avui dia Freud ja té setanta cinc anys, i les seves teories (revolucionàries, fa trenta anys, a tot el món, i encara amb prou feines descobertes a casa nostra, lamentablement endarrerits com estem en tants aspectes, i singularment en sexologia), han arribat a les Universitats i als Laboratoris de Psicologia, influeixen damunt la literatura, les arts i han obert al coneixement humà un vast camp, desconegut fins al moment que el metge vienès va tenir la genial intuïció d'enfondir les seves recerques perseverants i lúcides en aquest abisme tèrbol del subconscient. Stefan Zweig

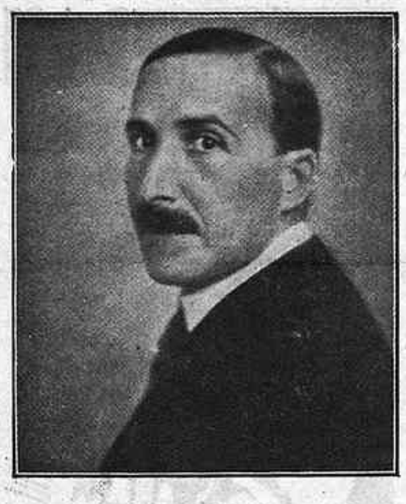

Stefan Zweig

ens fa seguir els camins, tots interiors, de la vida d'aquest home que fa quaranta anys viu obscurament, en una casa de Viena, aquesta vida exteriorment grisa i monòtona de l'home que ha influït amb més força en el pensament modern. Els primers estudis especialitzats en neurosi, el contacte amb Charcot, a París, i al seu retorn, l'inici del camí sorprenent i que havia de seguir tota la vida: el cas d'histèria femenina tractat pel seu amic Breuer amb la hipnosi i en el qual la causa original era la repressió d'uns sentiments incestuosos, que en ésser revelada a la pacient féu desaparèixer automàticament els símptomes històrics. Aquest «cas» esdevé la guspira inicial de tot el vast sistema i determina Freud, entre l'escàndol dels seus rutinaris collegues, a començar les seves recerques en un terreny que fins aleshores era considerat com a inexistent per la psicologia: el domini del subconscient, d'aquestes forces misterioses que tan sovint prenen la iniciativa damunt la nostra pretensiosa voluntat i més enllà de la nostra raó. I aquesta tasca, iniciada als trenta anys, ha durat fins ara, i les recerques rigorosament lògiques i experimentals de Sigmund Freud han anat construint el vastíssim edifici de les seves obres. (Una obser-

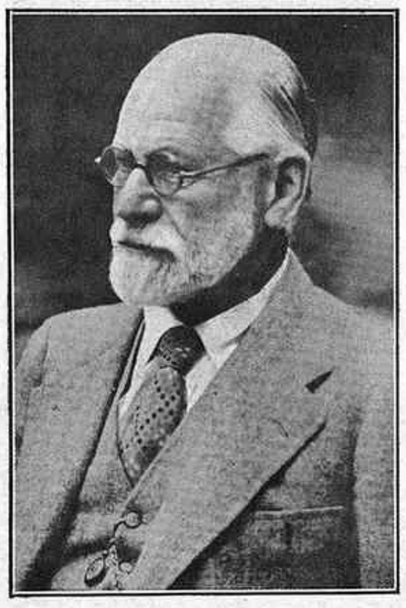

Sigmund Freud

vació: Freud, escriptor sobri i a l'abast de totes les intel·ligències, és tanmateix un excellent autor, posseïdor d'un estil impersonal, potser, però precís i diamantí, d'una lluminositat extraordinària.) I aniran seguint les teories de la interpretació dels somnis, que tornaran a aquesta doble vida del subconscient tot el prestigi oblidat dels temps antics i que en faran, si no els missatgers de l'esdevenidor, els insubornables testimonis del passat; de la sexualitat infantil, que converteix l'infant, d'espill de puresa, en el «pervers polimorf»; del psicoanàlisi, amb la seva tècnica pacient i més dificultosa del que sembla, que fa més perillosa encara la seva vulgarització a l'abast de saludadors i *amateurs*; i encara, de l'extensió arriscada de la influència del sexe damunt totes les activitats del món, després de fer-ne l'origen de totes les desviacions espirituals de l'individu. Tanmateix, podem acusar Freud d'haver volgut generalitzar d'una manera excessiva les seves teories, i d'haver donat una importància potser exagerada a la libídine i a teories personals com la dels complexos d'Edip, del temor a la castració, etc., però, a part que la tasca de deixebles seus tan eminents com Jung i Adler, treballant envers un altre sentit, poden corregir el que pugui haver-hi d'errat en les afirmacions del mestre, la nostra civilització és deutora a l'esforç de Freud del canvi radical que ja pot observar-se en la nova moral de les relacions sexuals. No cal sinó esmentar els llibres de Ben Lindsey i Calverton, per exemple, del costat americà, i l'exemple audaciós de Rússia, per adonar-se de com evoluciona totalment la concepció antiquada que hom tenia d'aquests problemes tan delicats. I un recent llibre de Maurice Bédel, lleuger reportatge del nostre temps, *L'Amour Camarade,* ens demostrarà amb aparent banalitat el canvi profund realitzat en el vell concepte de les relacions entre els dos sexes.

En els dos darrers capítols del seu estudi, Zweig ens mostra Freud al cim de la seva glòria, com després de veure que la ruta empresa amb el simple estudi de les causes de la histèria, l'ha fet ultrapassar les llindes de la neurologia, del psicoanàlisi, de la sexualitat, per a envair la pedagogia, la religió, la història, es detura en el camí i assaja de canviar el seu sistema de treball: fins ara només ha operat, amb tota la severitat del sistema experimental, damunt l'individu; ara, en el crepuscle d'una vida fecunda, vol ampliar la seva visió i operar damunt la humanitat. Els seus darrers llibres, *L'esdevenidor d'una illusió* i *El malestar de la civilització,* assagen una experiència molt arriscada, perquè l'esguard forçosament pessimista del Freud metge no veu en la Humanitat més que un malalt gegantí, i troba en la manca de felicitat de la generació actual una demostració que tot el treball de la civilització, elevant l'home, amb la moral, la religió i la ciència, no arriba a compensar-lo del sacrifici que representa la repressió ancestral, repetida individualment amb cada home, dels instints sensuals, l'instint motor, la libídine. Les conclusions, naturalment, donarien l'exaltació de l'individualisme pur i simple, una posició neta d'anarquisme.

Però el genial explorador del subconscient, aquest únic refugi de la personalitat en aquesta època de gregarisme dominant, sacrifica a darrera hora la seva doctrina de la força abassegadora dels instints per a creure en una possible futura dominació de la intel·ligència. L'enemic de tota creença indemostrable s'aferra, al capdavall, a un «potser» consolador, perquè davant de l'esperança humana, davant de la confiança creadora de la humanitat, el psicoanàlisi, ciència precisa, sent fallir la seva audàcia.

RAFAEL TASIS I MARCA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Origen de la tuberculosi

Aquesta terrible malaltia és produïda generalment per contagi, i són més propenses a adquirir-la les persones dèbils. El microbi és a l'aire, i en respirar passa als pulmons, on, si es tracta d'una persona feble, es desenrotlla i reprodueix, donant lloc a la malaltia. Per això recomanen els metges a totes aquelles persones dèbils, als anèmics i convalescents, que prenguin el FOSFO-GLICO-COLA-DOMENECH, puix aquest enèrgic reconstituent de grat sabor, dóna a l'organisme els elements necessaris per a defensar-se contra el microbi.

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

VARIETATS

MARAGALLS INEDITS. — Cada volum — i ja som al volum desè — de les *Obres Completes* de Maragall que ix a la llum, ens descobreix caires insospitats del poeta. Un dia és l'*Epistolari* revelador; un altre aquest recull d'articles del «Brusi» que acaba de prologar Gaziel. (*El derecho de hablar,* vol. X de les *Obres Completes.* Edició dels fills de Joan Maragall. Barcelona, Sala Parés, 1931.) Gaziel ha fet primorosament la seva tasca; amb cura que ve d'amor. El brillant paral·lel entre Maragall i Gœthe el fa incidir en la tesi esclasaniana del Maragall-burgès. Realment, però, el que serveix de «vàlvula de serenitat» a l'un i l'altre poeta té molt poca relació. Sí; Gaziel té raó: Weimar fou a Gœthe el que Sant Gervasi fou a Maragall. Però, encara que les *distàncies siguin guardades,* jo crec que hi ha una diferència radical entre els dos recers; Weimar és el saló cortesà, la brillant convivència; Sant Gervasi, la perfumada soledat, el beat isolament casolà. *Gœthe sentia la necessitat d'un Eckermann; Maragall, no.*

En canvi, la tesi de Gaziel ens sembla admirable en quant fa paral·lela la duplicitat espiritual de Gœthe i de Maragall. L'academisme serè encobrint un romanticisme volcànic. Això es correspon a una tesi sobre l'esperit dels catalans que ha de fer pública un dia el meu amic Valbuena i Prat. Potser té raó el jove professor quan intenta convèncer que el goig de la serenitat no arriba al nostre esperit sinó després d'una violenta repressió d'un fons anàrquic, meridional i llevantí...

Però aquests són temes de llarga tensió. Els articles que inclouen el volum que comentem tenen la virtut de situar-nos en el panorama mental del fi de segle. Són curiosíssimes les notacions a les figures que, en aquells temps, pesaven en el pensament europeu: Ruskin, Kipling, Nietzsche, Ibsen. El descobriment, el judici certer, dels joves de 1900 que iniciaven la seva vida literària: aquells homes que es deien Unamuno, Baroja, Jacinto Grau, Cossío... Sobten, en canvi, i això ho remarca Gaziel, els entusiasmes davant poetes provincials com Gabriel y Galán o com Vicente Medina. També sorprenen avui els entusiasmes exterioritzats davant l'obra de Núñez de Arce o de Campoamor. L'interès del llibre escau segurament en aquestes actituds una mica confusionàries, que avui una perspectiva ben simple s'ha encarregat de clarificar. — D. P.

Edgard Wallace

La setmana passada donàvem notícia de la mort de Lytton Strachey, el famós escriptor britànic. Aquesta ens cal assenyalar la d'Edgar Wallace, escriptor també de parla anglesa. La unió d'aquests dos noms no

Edgar Wallace

podia fer-se per altra cosa que per una casual coincidència. Res tan allunyat de l'esperit del biògraf que era Strachey com l'esperit del novellista de fulletí que era Edgar Wallace.

Aquest era, però, molt més conegut a casa nostra. Representava entre nosaltres la tradició de novella policíaca encapçalada per Conan Doyle. La seva obra és nerviosa, cinematogràfica i molt extensa. Es calcula que arribà a escriure tres centes novelles, de les quals moltes han estat traduïdes al castellà.

Es diu que hi ha novella seva en escriure la qual sols esmerçà tres dies. Se'l creia capaç de dictar de 20 a 25,000 paraules en un dia.

Per bé que els alumnes d'una escola, subjectes a enquesta, decidiren, per 64 vots contra 22, que Wallace era superior a Shakespeare; per bé que hi ha obra seva que ha assolit un tiratge de tres milions d'exemplars; per bé que algun any el fecund novellista hagués arribat a guanyar 50,000 lliures esterlines, el seu nom, ara tan popular, deixarà un rastre ben insignificant en la literatura.

Acaba de sortir un nou llibre
D'ANDRÉ MAUROIS
LE CERCLE DE FAMILLE
ROMAN
Preu: 15 francs
De venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

Lletres franceses

"Courrier d'Afrique"

No conec pas, per l'home que ha fet entrar, sense abaixar-la de to, la literatura en l'actualitat mundial, una prova més temible que la d'abandonar el seu lloc de guaita de les novetats del pensament i de la forma literàries, per arriscar-se sobre la pista dels

Barques al Nil

exploradors. El perill que corria el fundador i director de *Les nouvelles littéraires,* Maurice Martin du Gard, a l'Africa, perill més greu que les febres, les feres i el miratge — sabent que evitaria un pintoresc del qual sabé guarir-nos —, podia provenir d'un contacte rapidíssim amb l'autenticitat indígena.

Doncs bé, heus ací un llibre colonial que no lloa ni denigra sistemàticament els procediments colonials francesos. Jo també he sentit, en un liceu d'aquesta Lorena on l'ensenyament va sempre al cor, parlar del seu predecessor, d'aquell cavaller de Boufflers, gentilhome combatiu per temperament, que és la millor manera d'anar a les Lletres quan abans s'ha estat posseït per l'aventura. Amb un esperit crític dels més severs per única arma, l'escriptor habituat a desossar Bergson o Valéry arriba a copsar l'ànima simple, pura, de les dones negres, les modalitats de l'Islam a Africa, les coses grotesques dels homes nus i dels salvatges que es compren una cadira de dentista per a la seva barraca al mig del bosc...

I, a la vegada, aquest *pur* literat, tot transcrivint les seves imatges, compon, amb una lleugeresa volteriana, un tractat de sociologia africana i un manual de colonització. Tant a Dakar com a Bamako, l'autor defineix el que són i el que han d'ésser els ciutadans francesos negres, els nacionalismes islàmics i fetitxistes davant les missions luteranes, sovint incomprensives de la sensibilitat indígena. Un altre gran colonial, Faidherbe, el nom del qual vaig apendre, al mateix temps que el de Barrès, a Nancy, va saber obrir els ulls sobre la puerilitat formulista dels negres. Maurice Martin du Gard no tem de rectificar Mallarmé, que no devia haver vist negres sinó a Batignolles, per atribuir-los perversions que no tenen.

Però el que aquest llibre té d'inversemblantment profund, és el sentit del despaisament necessari de les administracions, de les morals, en una paraula, de tots els que han decidit d'anar a Africa. Comprensió sense perdre mai de vista l'energia, el vigor: tal semblaria ésser per Maurice Martin du Gard la regla de la prosperitat i la concepció intel·ligent de la colonització.

Pel lector enamorat de novellesc i d'atmosferes exòtiques, és cosa entesa que el viatger que, abans de posar-se el salakof, ha emmagatzemat en el seu cap les nocions dels valors espirituals i de les classes de pensament, arriba a traduir el realisme contemporani, materialista, de vegades econòmic, d'un palmeral produint un efecte de poesia infinitament més viu que el novellesc turístic de les convencionals selves verges. D'aquest escriptor n'hi hauria hagut un perfecte, i sens dubte innovador, administrador colonial, ja que els poetes són els millors homes d'Estat. Però els poetes tornaran a trobar l'home de lletres en aquest *Courrier d'Afrique* (Flammarion, editor), que anexionaran als grans viatgers peninsulars.

"Où va l'Islam"

Aquest llibre, editat per Taillandier, sorprèn i encanta.

D'ençà que es pot pendre a París un eslíping de la Companyia Internacional dels Vagons Llits amb destí al Cairo, on s'arribarà en menys de vuit dies, el pròxim Orient mereix millor el seu nom i d'ara endavant se'n pot parlar sense parar gaire esment en el «pintoresc», és a dir, amb bons guies. Robert Chauvelot, el Gonçal de Reparaz de París, tan sovint traduït en els països ibèrics, s'ha preguntat si l'Islam, ara que els mitjans de locomoció posen en relacions ràpides, d'una part, l'antiga Frígia i aquella ciutat de Damasc anomenada el jardí d'Armida, d'altra part, els sionistes i els fellah, no estava en vigílies de canviar de mentalitat.

No és pas resumible un llibre de viatges de la Mesopotàmia al Marroc, igualment com no es pot descriure una aquarella. Amb tot, en un temps en què tots els països tenen tendència a laïcitzar-se, el tret comú de la vida oriental, a Alep, a Sion, a Síria, a Egipte i al Magreb, és ben bé la força de la fe. Una fe potser més formalista que religiosa, i els països que, com Espanya, han suportat el jou aràbic, n'han rebut el contagi.

Veritat nova de la qual em convenço cada dia més: el pintoresc, o el que cal anomenar l'emocional, tendeix a ésser cada dia més i més contrari al que era abans, és a dir, a concretar-se en els oasis de religiositats fervents, mentre que els nostres pares el cercaven en allò que la vida laica i àdhuc luxosa podia tenir de més enervant. Es així que el Mzab, on la tenda de pèl de cabra conserva encara la seva raó d'ésser, i el Souf, la capital del qual és anomenada la ciutat de les mil cúpules, ens interessen enormement en els viatges de Chauvelot. Els corsers d'aquella Tozeur, prop de la mar interior de Tunis vorejada de ruïnes de Trajà, encara arriben a passar al galop els sis-rodes Renault. I no he de citar El-Golea o Beni-Isguèn.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

UN ÈXIT EDITORIAL
"FAULES"
D'AGUSTÍ GRAU
Obra lliure i original, plena de suggestions i curiositats

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS — DISCOS

Les exposicions

J. Mombrú

El conjunt de teles d'aquest intelligent pintor, exposades a La Pinacoteca, feia una agradable impressió. Seguint la mateixa directriu d'altres vegades, Mombrú ha aconseguit resultats sorprenents. I és que, amb tot i no haver-se apartat del seu conseqüent objectivisme, ara ha aconseguit enriquir-lo per mitjà d'una paleta més sensible i més diversa en matisacions.

En l'obra de Mombrú, el perill més difícultós de passar sempre havia estat el del color local; l'artista estava massa supeditat al model. I, si bé per aquest camí es pot arribar fins a Holanda, també és possible d'anar passant el temps voltant les quatre parets del taller.

Sembla que Mombrú s'ha adonat d'aquest perill, i ja se n'ha alliberat gairebé del tot. Així, almenys, ho prova la seva darrera exposició. Aquests paisatges de diversos indrets de Catalunya estan plasmats amb una justesa de matisos i amb una precisió constructiva tan ben entesa, que de seguida us guanyen el cor.

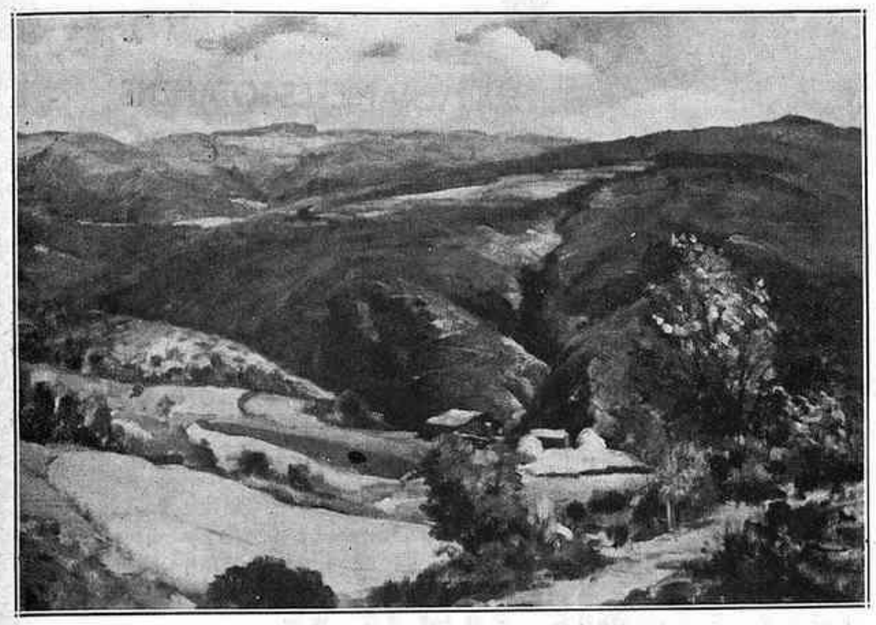

Mombrú. — Paisatge

Jaume Busquets

A les galeries Syra Jaume Busquets ens presenta una col·lecció de dibuixos, amb la qual el conegut professor de l'Escola Massana ens mostra que la pedagogia no li fa perdre el dibuix. El més apreciable d'aquests dibuixos és la visió sintètica del model, amb la qual aconsegueix un aprofundiment remarcable dels elements més essencials. Al costat d'això, també hi veiem una certa preocupació per acusar l'estructura i aleshores, quan aquesta accentuació va més enllà del que convindria, en resulta una excessiva rigidesa que, de vegades, perjudica la gràcia del dibuix. Així, per exemple, l'obra núm. 15.

Busquets és un colorista d'intensitats cromàtiques violentes que sap ajustar molt bé els valors. I aquesta qualitat ens suggereix, de passada, que deu ésser un expert professor de dibuix.

Deixant anotacions al marge, hem de subratllar aquests dibuixos per les seves notables qualitats. Expressionistes, potser? De tota manera, i això és l'important, en els dibuixos de Jaume Busquets hi ha una cosa per dir, que, amb més o menys fortuna, queda sempre expressada.

Andreu Biosca

Les galeries Badrinas ens ha donat a conèixer aquest novell artista que Rafael Benet presenta en el catàleg. Per la manera com pinta, Biosca està, encara, en ple aprenentatge, però, en canvi, per la manera com veu el model és mereixedor d'una classificació més superior.

En els inicis de la seva carrera, Biosca ja ha produït obres tan remarcables com *Pancrinol* i *Hivern*, on la claredat de les pinzellades s'agermana amb un sentit constructiu de bona mena.

Carmel Davalillo

Les pintures d'aquest artista exposades actualment a la Sala Parés tenen gairebé totes les bones qualitats de totes les pintures de tots els deixebles de totes les escoles d'art, en acabar llur aprenentatge. Davalillo sap pastar els colors, sap resoldre les transparències, sap manejar la paleta i sap tot el que s'ha de saber per resoldre els problemes pictòrics, però, al nostre entendre, encara no ha començat a veure el món fenomènic. I amb l'utillatge de què disposa aquest dotat pintor ja hauria de començar a veure alguna cosa més del que fins ara ha exhibit.

Les teles de París són la sèrie més interessant de l'exposició. En canvi en els retrats femenins és on decau més visiblement. Moltes de les fórmules habituals en els experts copistes de Museu podrien assenyalar-se en la majoria d'aquestes cares, pintades, no obstant, amb agilitat desimbolta.

Amb tot i les reserves anotades, creiem que Davalillo té suficients dots pictòriques per assolir, en un futur pròxim, una personalitat definida.

Ivo Pascual

Ivo Pascual exhibeix la seva producció anual a La Pinacoteca. No creiem necessari insistir una vegada més sobre les bones qualitats de la seva pintura. Es de sobres coneguda la merescuda jerarquia d'aquesta signatura. En la present exposició, teles com *Els roures, Pla de la pinya* i els *Estudis* núms. 14 i 15, en són testimoni. En canvi, obres com *Montserrat des de Marganell* i *El pont i plaça de Monistrol* són acusadores d'uns moments inhàbils en la producció de l'artista.

Josep Amat

A les Galeries Laietanes l'exposició de Josep Amat és com un oasi en mig d'un desert.

Potser Joaquim Mir ha influït en la seva obra, potser el colorisme de Joan Amat és massa primari, massa violent i de poca substancialitat, però el tremp de pintor no li manca. I quan pot contenir la seva fogositat, ens dóna obres d'una valor molt apreciable.

Joan Amat pot donar-nos encara molt més. Nosaltres, almenys, hi confiem sincerament.

MÀRIUS GIFREDA

L'arquitectura actual "és una moda"

Els arquitectes grecs, durant centenars d'anys, anaren alçant columnes i capitells sostenint entaulaments amb pedra o amb marbre i a cada nou edifici la proporció era diferent:

per l'home que la concebia;

per l'època en què s'alçava la construcció;

per l'ús al qual se la destinava;

per l'estat d'esperit i de cultura del poble que l'havia de contemplar.

Ara, a 2000 anys de distància, ens han fet apendre que la proporció dels ordres grecs era el promedi que va determinar Vignola dient-nos: «Aquesta era la millor proporció del dòric, aquesta altra la del jònic i aquesta la del corinti», i ens ho hem cregut i ens hem posat a seguir la tradició de tots els que s'ho varen creure abans que nosaltres i hem anat fent aquesta arquitectura decorativa sense esperit en els millors exemples i quasi sempre sense solta.

I és que del Renaixement ençà, l'arquitectura va perdre la solta a base d'un *ritorniamo all'antico* fals des dels fonaments, sense grandiositat ni quan el per tants conceptes admirat Palladio creava aquells ordres gegants als seus palaus amb pisos intermedis a Vicenza.

Tenim l'absoluta certesa que cap arquitecte grec de la Grècia clàssica no hauria estat capaç de crear el pastitx d'enganxar unes columnes monumentals davant d'uns murs, encabint finestres i balcons per entremig dels fustos i capitells de les seves meravelloses columnates.

El seny, l'ordre, la lògica, no els varen fallar mai i una columna era un peu-dret i quan era encastada feia de pilar per sustentar-hi una llinda autèntica.

El coneixement de les humanitats, la literatura, van fer estudiar i estimar l'antic que tenien al país i prengueren per model el clàssic de segona mà, acceptaren els ordres a través del món romà. Aquell renunciament a la seva potència creadora, reconeixement de la seva impotència, originà aquell gran esforç d'adaptació, i si tot el talent que van esmerçar a idear plans simètrics i ordres superposats per als seus palaus i esglésies (oh mal exemple del Colisseu romà!) l'haguessin posat a seguir la seva tradició medieval (l'autèntica tradició, evolució de totes les arts sense solució de continuïtat), el seu exquisit bon gust no hauria degenerat en aquell putrefacte barroc, elefantiasi de l'arquitectura.

El Renaixement va ésser també una moda. Cansats de catedrals i de construccions civils civilíssimes, varen tornar a l'antic i se n'escampà la moda arreu del món. Les corts s'ompliren d'artistes *à la page* i va néixer a Europa l'extensa sèrie de variants renaixentistes fruit de la moda. Moda que ha durat uns quants segles i que si no hi posem remei durarà molts temps encara.

Per això ens fan somriure els que ataquen l'arquitectura que nosaltres estimem ara, dient-nos que és una moda de la qual aviat ens cansarem.

Una moda que es fa universal, és que té alguna cosa de formidablement impressionant que es fa servir per a les joventuts (i altres que a despit dels anys encara pensen i senten com els joves de tot el món).

Una moda que al cap d'una quinzena d'anys d'existir, resisteix les variades interpretacions de les personalitats més diferenciades, és que porta un llevat de veritat de primera categoria.

Una moda que s'emmotlla a les necessitats de tots els pobles que l'adopten, es que porta una dosi de realitat interna utilíssima.

Una moda que serveix per arreconar totes les bestieses que s'havien produït de cinquanta anys ençà, ja es mereix el màxim agraïment.

Una moda que permet l'habitació a moltes famílies per un lloguer assequible als temps que vivim, ja té una virtut gairebé desconeguda per les altres arquitectures.

Una moda que permet crear l'Urbanisme en l'ampli sentit del mot acceptat pels tècnics d'avui, és que porta una energia ordenadora d'una gran potència.

Acceptem doncs que l'arquitectura actual és una moda: la del seny, que només s'imposa de tard en tard.

I si com el Renaixement és una moda que viurà i evolucionarà durant segles fins que una de nova pròpia dels que llavors hi siguin li prengui el lloc, tal com ha passat a les altres arquitectures, benvinguda sigui aquesta moda que té les virtuts de l'ordre, la simplicitat, l'harmonia, la veritat; i que té la força d'eliminar el desordre, la complicació, la confusió, la mentida, sense ofegar la personalitat fruit de la sensibilitat de cada u i que és prou dúctil per a deixar-se arbitrar en bellesa.

ANTONI PUIG GAIRALT

Els discos a la ràdio

Els programes de les emissores han d'abastar-ho tot, des de la conferència agrícola fins a l'audició de jazz i això precisament per la gran divulgació de l'invent que comporta un públic ben heterogeni. Per aquesta raó és difícil trobar el gènere per a tothom i els programes han d'ésser variats. Però d'això ja en parlarem en una altra ocasió.

Ara ens ocuparem de la qüestió actualment bastant moguda de si els discos han d'ésser radiats formant part dels programes de ràdio. El cas és d'interès, ja que és coneguda la campanya que de fa un temps han emprès els editors de discos contra la radiació, pel fet d'haver observat una minva en la venda.

Evidentment que tal com es va donar al principi, la radiació no era cap avantatge per als fabricants de discos: un distribuïdor facilitava, a canvi d'una publicitat radiada del seu establiment, els discos a les emissores, les quals en feien un abús.

L'audició de discos per ràdio, prescindint de la repercussió que pugui tenir a la venda, és molt superior en la majoria de les ocasions a l'audició per mitjà d'un gramòfon. Això naturalment predisposa a adquirir l'aparell de ràdio prescindint del portàtil. Els discos impressionats elèctricament es reproduïxen així amb la mateixa forma i amb un procés semblant al de l'enregistrament. Així doncs, s'explica que el fabricant de discos, que també ho és de portàtils, entrebanqui la radiació. D'altra part, però, cal mesurar l'enorme propaganda que suposa per a una venda posterior la radiació prèvia, i més quan el contingut del disc no és popular.

Totes aquestes consideracions ens porten a l'afirmació que la radiació, que, dit sigui de passada, anima molt les emissions de ràdio, pot col·laborar a la venda i distribució de discos. El que cal és regular-la. El mateix problema es presenta amb la radiació d'espectacles i després hem vist com sovintegen aquestes radiacions a fi de fer propaganda de les obres i fins dels intèrprets.

En primer lloc cal anar molt amb compte amb les novetats de música frívola; evidentment que sovintejar un disc en un període relativament curt no predisposa a l'adquisició, molt més si es té en compte que en algunes ocasions, abans que els discos es posessin a la venda, ja havien fatigat les oïdes dels possibles clients. Prescindint de l'aspecte docent, és indubtable que la música elevada pot radiar-se en discos portant a l'oient una coneixença que el pot decidir a l'adquisició del disc, i més si no és freqüent la radiació de la mateixa obra.

Les emissores d'ací han emprat el sistema de deixar triar als ràdio-escoltes els programes oferint la discoteca de l'emissora al gust individual dels seus abonats. Es clar que al ràdio-oient li ha de plaure el disc que ha triat, però el que esdevé és que hi ha probabilitats que el disc triat només satisfaci al que l'ha escollit, sense cap garantia que plagui a la majoria. Millor sistema creiem és que, mitjançant una consulta prèvia, l'emissora estableixi el programa d'acord amb els resultats de l'enquesta. El sistema actual comporta a més a més el greu inconvenient que hi ha ràdio-oients enamorats de determinats discos que es prodiguen amb una abundància que arriba fins a l'atabalament.

Els programes musicals formats a base de discos no haurien d'ésser anunciats per endavant, ja que això sí que perjudica forçosament la venda. El disc a la ràdio no ha de constituir per ell mateix el programa. El disc únicament ha de completar, i per això és millor escollir les estones en les quals el ràdio-oient no s'interessa massa per l'audició.

En últim terme, el que és indispensable és una certa cultura en els locutors per anunciar-los abans de la radiació. I en cap cas no es poden alternar, sense violentar el bon gust, música interpretada a l'estudi i els discos d'un mateix gènere, ja que això en moltes ocasions predisposa contra l'intèrpret local, si es té en compte que els dels discos sempre són virtuosos, amb desigual comparació. Ja està prou castigada la interpretació musical ací perquè, per acabar-ho d'adobar, s'hagi d'enfrontar amb l'anomenada música mecànica.

J. G.

raspalls per a tots els usos
articles de neteja - objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

VISITEU
a les
Galeries Laietanes
l'exposició de cartells de la casa
Carbons Permanyer
Del 6 al 19 de febrer de 1932

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 56. Telèfon 16286
BARCELONA

¡UN MOMENTO!
A CADA UNO SU TURNO

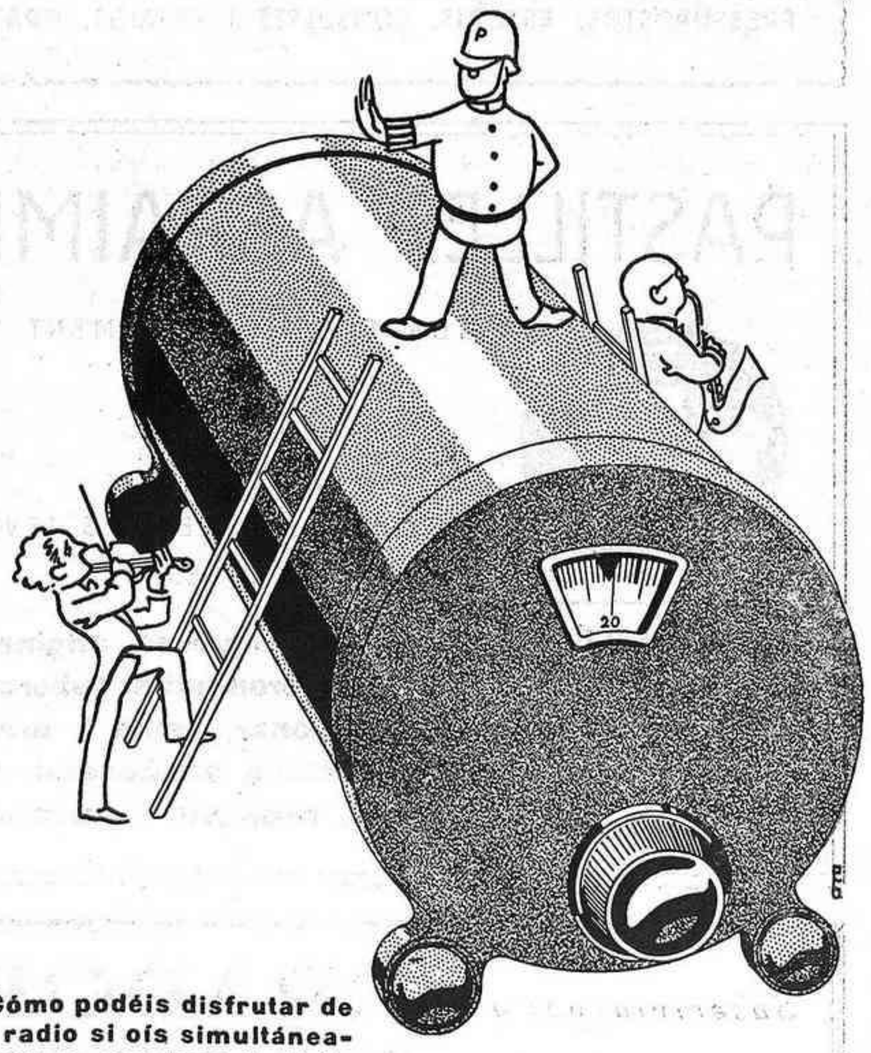

¿Cómo podéis disfrutar de la radio si oís simultáneamente un concierto de violín y un solo de saxofón?... Eliminad la emisora que os molesta... De ello se cuidará el PHILECTOR PHILIPS, que separará todas las emisoras, aunque sus longitudes de onda no difieran más que algunos metros solamente.

El PHILECTOR es el complemento indispensable a todo receptor para oír sin interferencias.

Pida una demostración del PHILECTOR PHILIPS

PHILECTOR

(c) Ministerio de Cultura 2006

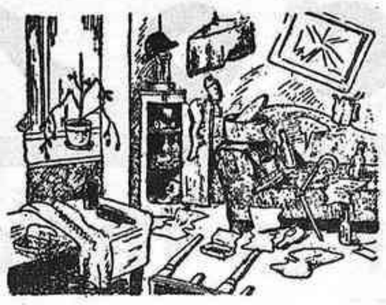

Si els homes es portessin a casa igual que als clubs d'on són socis.

(*Lustige Blätter*, Berlín)

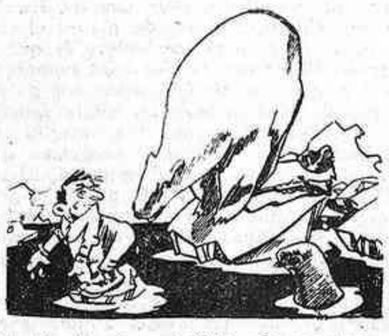

L'optimista incorregible.—Que contenta es posarà la dona quan li porti la pell d'aquest ós!

(*Lachende Welt*, Berlín)

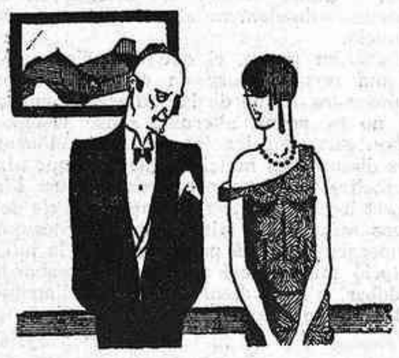

—Et regalaré un collaret amb tantes perles com anys faràs demà.

—Aleshores t'he de confessar que et vaig enganyar: en faré deu més dels que vaig dir-te.

(*Le Journal Amusant*, París)

—O et cases amb el banquer o amb el metge; tria.

—Això és la bossa o la vida!

(*Le Journal*, París)

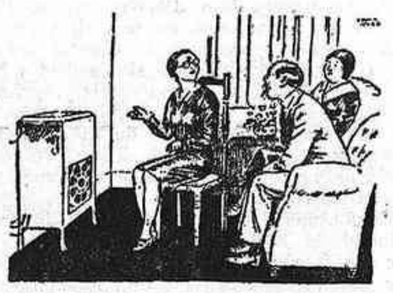

La muller orgullosa, escoltant la ràdio.—Vetaquí el meu marit... Es el quart dels segons violins, al segon rengle de mà dreta...

(*The Humorist*, Londres)

—Enric... Enric... desperta't. Et toca pendre la medicina contra l'insomni.

(*Judge*, Nova York)

MIRADOR presentarà al «Fantásio» EL CAMÍ DE LA VIDA, dilluns, dia 22.

AGULLES
GIOCONDA

Si voleu obtenir el màxim so del disc i el mínim desgast, useu sempre agulles GIOCONDA. Cada agulla porta el nom gravat Capsa de 200 agulles 2'50 ptes.

Venda a l'engròs:

A. GUARRO
RAMBLA CATALUNYA, 7

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

SURMENATGE - ESGOTAMENT
CONVALECENCIES PENOSES..

Camp vastíssim en el que opera l'enemic mes pertinaç de la nostra salut. Dispépsia atónica - Apatía cerebral - Manca de potencialitat física - Desequilibri general, etc... Feu el vostre sistema nerviós invulnerable amb el

TONIC NERVIOS CERA
(FOSFOR ESTRIGNINA I HIPOFOSFITS

Suprem generador d'energia vital i nerviosa.

Venda farmacies.
LABORATORIS CERA, S. A.
Vico, 18. -- Copérnico, 35 al 39. -- Barcelona.

ÚNIC APROBAT PER LA ACADEMIA DE MEDICINA I CIRUGIA DE BARCELONA

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 100
Teleg.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 °/₀ DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

COMPOSICIO:
Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regalèssia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg., extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentoanissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Suscriviu-vos a MIRADOR
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

vel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*....

Signatura

Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria - Sabadell

COMMEMORACIÓ DEL VINT-I-CINQUE ANIVERSARI DE LA SEVA FUNDACIÓ

CONCURS
d'Estudis sobre escoles locals de comerç

organitzat pel Centre de Dependents, sota els auspicis de la

Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Sabadell

CARACTERISTICA

Aquest concurs, organitzat principalment en vistes a la futura creació d'Escoles Locals de Comerç, té per objecte oferir a Catalunya el major nombre de treballs autoritzats. En aquest sentit es tindrà en compte aquells estudis que glossin el tema amb major universalitat de coneixements (Pedagogia moderna, Cultura general i especialitats, Riquesa i Psicologia de Catalunya, Assaig d'altres pobles, etcètera.)

JURAT QUALIFICADOR

L'integren els senyors següents: **Pere Corominas**, president; **Manuel Ainaud, Jaume Carner, Pere Gual i Villalbí, Rafel Gay de Montellà**, vocals; i **S. Sarrà Serravinyals**, secretari.

CONCURS
d'Estudis socials de Catalunya

organitzat pel Sindicat de Dependents, sota els auspicis de la

Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Sabadell

CARACTERISTICA

Els estudis seràn a partir de 1840. Amb aquest Concurs es persegueix un doble objectiu: donar a conèixer el nostre passat, i orientar el nostre futur. No obrim una competició de detalls històrics. El passat, element de la nostra vida, no interessa a Catalunya actualment per la seva riquesa de detalls, sinó per la riquesa de llurs ensenyaments. Obrim, doncs, una competició per a orientar la vida social de Catalunya, que, partint del que hem estat i del que som, assenyali el que podríem ésser.

JURAT QUALIFICADOR

L'integren els senyors següents: **Amadeu Hurtado**, president; **Manuel Raventós, Jaume Serra Hunter, J. M.ª Tallada, Josep Xirau Palau**, vocals; i **Josep Oltra**, secretari.

BASES

I. — Els treballs hauran d'ésser escrits en llengua catalana i a màquina i adreçats al Secretari del Jurat respectiu: Pedregar, 17. Sabadell.

II. — El termini d'admissió de treballs acabarà el 30 de juny de 1932.

III. — Els treballs portaran un lema. El nom i les senyes de llurs autors figuraran dins d'un sobre clos, al damunt del qual com a única inscripció hi figurarà inscrit el mateix lema del treball.

IV. — El Jurat qualificador farà conèixer llur veredicte per tot el dia 30 de setembre de 1932.

V. — No es tornaran els treballs. L'entitat organitzadora es reserva durant un any el dret d'edició dels treballs rebuts a concurs.

VI. — S'estableixen els següents premis:

CONCURS D'ESTUDIS SOBRE ESCOLES DE COMERÇ
Primer: 750 Ptes., cedit per la Generalitat de Catalunya
Segon: 500 Ptes., cedit per l'Ajuntament de Sabadell
Tercer: 250 Ptes., cedit pel Centre de Dependents

CONCURS D'ESTUDIS SOCIALS DE CATALUNYA
Primer: 750 Ptes., cedit per la Generalitat de Catalunya
Segon: 500 Ptes., cedit per l'Ajuntament de Sabadell
Tercer: 250 Ptes., cedit pel Sindicat de Dependents

Sabadell, gener de 1932

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45.-Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006